

Polskie organizacje imigranckie w Europie - raport z sondażu instytucjonalnego

Nowak, Witold

Veröffentlichungsversion / Published Version

Arbeitspapier / working paper

Empfohlene Zitierung / Suggested Citation:

Nowak, W. (2020). *Polskie organizacje imigranckie w Europie - raport z sondażu instytucjonalnego*. Warszawa: University of Warsaw, Centre of Migration Research (CMR). <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-70928-1>

Nutzungsbedingungen:

Dieser Text wird unter einer CC BY Lizenz (Namensnennung) zur Verfügung gestellt. Nähere Auskünfte zu den CC-Lizenzen finden Sie hier: <https://creativecommons.org/licenses/by/1.0/deed.de>

Terms of use:

This document is made available under a CC BY Licence (Attribution). For more Information see: <https://creativecommons.org/licenses/by/1.0>

Polskie Organizacje Imigranckie w Europie

Polskie organizacje imigranckie **w Europie** - raport z sondażu instytucjonalnego

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

UNIwersytet
Warszawski

Polskie Organizacje
Imigranckie w Europie

Polskie organizacje imigranckie **w Europie** - raport z sondażu instytucjonalnego

Witold Nowak

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

Warszawa 2020

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

Ośrodek Badań nad Migracjami UW
ul. L. Pasteura 7, 02-093 Warszawa
tel. +48 2255 46 770
kom. +48 600 42 90 43
e-mail: migration.cmr@uw.edu.pl
www.migracje.uw.edu.pl

Autorka raportu: dr Witold Nowak
Email: witold.nowak@uw.edu.pl

Kierownik projektu: dr hab. Michał Nowosielski
Koordynator badań: dr Witold Nowak

Copyright by Ośrodek Badań nad Migracjami UW 2020
ISBN 978-83-66348-52-3

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Projekt badawczy „Polskie Organizacje Imigranckie w Europie”
realizowany w latach 2015-2020 jest finansowany przez
Narodowe Centrum Nauki z siedzibą w Krakowie w ramach
programu SONATA BIS (nr 2014/14/E/HS6/00731)

Spis treści

O projekcie	5
I. Przebieg realizacji badań terenowych	7
II. Podstawowa charakterystyka badanych organizacji	7
III. Działalność badanych organizacji	10
III.1. Odbiorcy działań organizacji.....	13
III.2. Skala działalności organizacji.....	16
III.3. Rola organizacji.....	17
IV. Badane organizacje w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym	19
IV.1. Organizacje wśród innych aktorów trzeciego sektora	19
IV.2. Organizacje wobec partnerów z sektora publicznego i mediów	22
V. Funkcjonowanie wewnętrzne badanych organizacji	26
V.1. Sytuacja kadrowa i baza członkowska	26
V.2. Sytuacja finansowa i lokalowa.....	34
VI. Podsumowanie	40
VII. Literatura	47
Spis tabel	47

O projekcie

Prezentowany raport został przygotowany w ramach projektu „Polskie organizacje imigranckie w Europie” realizowanego w latach 2015-2020. Celem projektu było dokonanie diagnozy i wyjaśnienia uwarunkowań stanu polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich.

Przez organizacje imigranckie rozumie się tu stowarzyszenia stworzone przez i dla imigrantów dla realizacji celów związanych z dostarczaniem usług – społecznych, ekonomicznych i kulturowych – lub prowadzących działalność rzeczniczą na rzecz społeczności (Rodriguez-Fraticelli i in. 1991). Poprzez stan organizacji rozumie się tu aktualne położenie organizacji w zakresie struktury formalno-prawnej, miejsca i zasięgu działania, profilu działalności, form współpracy, zasobów ludzkich, zasobów materialnych, źródeł finansowania, które podlegają zmianom pod wpływem czynników egzo- i endogennych.

Projekt zakładał badanie dwojakiego rodzaju:

- Badanie diagnostyczne, mające na celu diagnozę stanu polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich.
- Badanie wyjaśniające, mające na celu udzielenie odpowiedzi na pytanie: jakie czynniki kształtują stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich?

Dzięki porównaniu stanu organizacji w wybranych krajach oraz pogłębionym badaniom nad specyfiką jego uwarunkowań możliwe było zweryfikowanie następujących hipotez:

H1: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki procesu migracyjnego oraz zbiorowości imigranckiej.

H2: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki kraju wysyłającego.

H3: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki kraju przyjmującego.

H4: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od bilateralnych relacji między krajem wysyłającym a przyjmującym.

Do realizacji badań porównawczych w projekcie wybrano następujące kraje: Niemcy, Francję, Wielką Brytanię, Irlandię, Norwegię, Szwecję, Holandię, Włochy i Hiszpanię.

Badania terenowe przeprowadzone zostały następującymi technikami badawczymi:

- a. Badanie techniką sondażu internetowego (CAWI) – ilościowe badanie zaangażowania społecznego, stosunku do polskich organizacji imigranckich oraz charakterystyki społeczno-demograficznej Polaków mieszkających w wybranych krajach europejskich.
- b. Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zajmujących się koordynacją, kreowaniem i realizacją polityki polonijnej na temat oceny założeń i realizacji polityki polonijnej, oceny kondycji polskich organizacji imigranckich, oceny czynników wpływających na stan polskich organizacji imigranckich.

- c. Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zajmujących się koordynacją, kreowaniem i realizacją polityk migracyjnych i integracyjnych w wybranych krajach europejskich na temat oceny założeń i realizacji polityk migracyjnych i integracyjnych oraz ich wpływu na stan polskich organizacji imigranckich.
- d. Wywiady pogłębione z ekspertami w zakresie polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich na temat oceny kondycji polskich organizacji imigranckich, oceny czynników wpływających na stan polskich organizacji imigranckich.
- e. Studia przypadków polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich, mające na celu szczegółowe zbadanie działalności wybranych organizacji ze szczególnym uwzględnieniem ich kondycji oraz czynników na tę kondycję wpływających (wywiady pogłębione z liderami wybranych organizacji, przedstawicielami otoczenia, dokumentacja działalności instytucji w postaci np. fotografii, wycinków prasowych, programów, publikacji etc.).
- f. Badanie techniką sondażu instytucjonalnego polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich mające na celu zdiagnozowanie stanu tych instytucji. Sondaż zostanie przeprowadzony w formie ankiety internetowej oraz rozsyłanej ankiety pocztowej dla zwiększenia odsetka zwrotu.

I. Przebieg realizacji badań terenowych

Sondaż instytucjonalny¹ przeprowadzony był techniką ankiety pocztowej i ankiety internetowej (zależnie od rodzaju danych kontaktowych danej organizacji, które były dostępne podczas wysyłki zaproszeń). Podstawą przygotowanego narzędzia badawczego był kwestionariusz stosowany w badaniach III sektora w Polsce przez Stowarzyszenie Klon/Jawor. Został on skrócony i dostosowany do specyfiki organizacji etnicznych i imigranckich na podstawie przeglądu literatury przedmiotu oraz przeprowadzonych wcześniej przez Michała Nowosielskiego badań organizacji polonijnych w Niemczech.²

Sondaż instytucjonalny przeprowadzony został w okresie od listopada 2016 roku do lipca 2017 roku. Zaproszenie do udziału w sondażu rozesłano do 930 polskich organizacji imigranckich zidentyfikowanych w bazach danych GUS, MSZ i konsulatów w krajach podlegających badaniu. W przypadku 334 organizacji przesyłki listowne lub listy elektroniczne nie zostały dostarczone adresatom ze względu na nieaktualny/błędny adres lub niepodjęcie przesyłki we właściwym terminie. Ankieta została wypełniona częściowo lub całkowicie przez 215 respondentów, jednak po odrzuceniu wypełnień częściowych, które nie dostarczały choćby częściowej wiedzy o charakterystyce organizacji, wypełnień podwójnych oraz przez osoby reprezentujące jednostki nie będące w istocie polskimi organizacjami imigranckimi (np. Szkolne Punkty Kontaktowe) pozostało 190 kwestionariuszy ankiet, które zostały poddane analizie omówionej w niniejszym raporcie. Współczynnik realizacji próby, tzw. *response rate* wyniósł zatem 20,4%, co można uznać za typowy poziom biorąc pod uwagę specyfikę techniki badawczej oraz charakterystykę badanej populacji. Współczynnik realizacji próby zauważalnie różnił się między krajami (Tabela 1) i sięgał od zaledwie 8,3% w Niemczech do 49,2% we Włoszech. Abstrahując od tego, że poziom *response rate* był dość typowy dla badań tego typu to relatywnie wysoki poziom zwrotów przesyłek z zaproszeniem do badania jest również sam w sobie informacją badawczą. Może bowiem świadczyć o: 1) relatywnie niskiej jakości wykorzystywanych baz (przede wszystkim w zakresie aktualności danych korespondencyjnych) i/lub 2) tym, że część organizacji widniejących w bazach przestała istnieć.

II. Podstawowa charakterystyka badanych organizacji

W przeprowadzonym sondażu wzięło udział 190 przedstawicieli polskich organizacji imigranckich mających siedziby w 9 krajach europejskich, rozkład ze względu na lokalizację przedstawia poniższa tabela. W próbie badawczej najliczniej reprezentowani byli przedstawiciele organizacji zlokalizowanych we Francji (51 stowarzyszeń), Włoszech (29), Niemczech (24) oraz Wielkiej Brytanii i Irlandii (po 21).

¹ Na temat sondaży instytucjonalnych (organizational surveys) patrz: B. Klandermans, J. Smith, *Survey Research: A Case for Comparative Designs*, w: B. Klandermans, S. Staggenborg (red.), *Methods of Social Movement Research*, Mineapolis 2002, s. 4; por. M. Nowak, M. Nowosielski, *Siły społeczne w Poznaniu – sondaż i wywiad pogłębiony jako narzędzia badania społeczeństwa obywatelskiego*, w: M. Nowak, M. Nowosielski (red.), *Jak badać działania społeczne? Doświadczenia praktyków*, Poznań 2008, s. 60-61.

² M. Nowosielski (2016). *Polskie organizacje w Niemczech. Stan i uwarunkowania*. Instytut Zachodni.

Tabela 1. Siedziba organizacji według kryterium państwa a współczynnik realizacji próby

Kategoria	Częstość	Procent	Współczynnik realizacji próby (%)
Francja	51	26,8	23,0
Hiszpania	11	5,8	27,5
Holandia	12	6,3	32,4
Irlandia	21	11,1	25,0
Niemcy	24	12,6	8,3
Norwegia	9	4,7	30,0
Szwecja	12	6,3	16,2
Wielka Brytania	21	11,0	22,3
Włochy	29	15,3	49,2
<i>Ogółem</i>	<i>190</i>	<i>100,0</i>	<i>20,4</i>

Organizacje reprezentowane w badaniu w większości zostały założone po akcesji Polski do Unii Europejskiej (52,4%) oraz w okresie 1990-2003 (27,0%). Mediana roku założenia stowarzyszeń to 2005, a dominanta wyniosła 2007. Historia najstarszej spośród badanych organizacji sięga 1834 roku, natomiast najmłodsza z nich została założona w 2016 roku – roku rozpoczęcia realizacji sondażu.

Tabela 2. Rok założenia organizacji

Kategoria	Częstość	Procent
Po 2004	99	52,4
1990-2003	51	27,0
1951-1989	29	15,3
1939-1950	4	2,1
Przed 1939	6	3,2
<i>Ogółem</i>	<i>189</i>	<i>100,0</i>

Organizacje, których przedstawiciele wzięli udział w sondażu w zdecydowanej większości były zarejestrowane – jedynie 5,8% nie miało sformalizowanego statusu prawnego. Większość spośród badanych podmiotów (81,1%) funkcjonowała jako różnego rodzaju stowarzyszenia – zależnie od ustawodawstwa obowiązującego w danym kraju pobytu. Fundacje i związki stowarzyszeń były dość rzadko funkcjonującymi formami zorganizowania (po 3,7%). Relatywnie często (14,7%) organizacje funkcjonowały natomiast na podstawie statusu określonego zbiorczo jako „inny” – w tej kategorii mieszczą się np. występujące przede wszystkim w systemach brytyjskim i irlandzkim organizacje charytatywne (*charity*) oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*companies with limited liabilities*).³ Kilka spośród badanych organizacji miało podwójny status prawny.

³ Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*companies with limited liabilities*) stanowią w Wielkiej Brytanii jedną z przyjętych form prowadzenia działalności społecznej i część organizacji pozarządowych opiera się na takim modelu formalno-prawnym.

Tabela 3. Status formalny organizacji

Kategoria	Częstość	Procent
Zarejestrowana	179	94,2
Niezarejestrowana	11	5,8
<i>Ogółem</i>	<i>190</i>	<i>100,0</i>

Tabela 4. Status prawny organizacji

Kategoria	Częstość	Procent*
Fundacja	7	3,7
Stowarzyszenie	154	81,1
Związek stowarzyszeń	7	3,7
Inny	28	14,7

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Co dziesiąta spośród badanych organizacji posiadała formalnie wyodrębnione oddziały lokalne. W zdecydowanej większości przypadków liczba takich oddziałów nie przekraczała 3.

Tabela 5. Posiadanie formalnie wyodrębnionych oddziałów lokalnych

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	18	9,5
Nie	172	91,5
<i>Ogółem</i>	<i>190</i>	<i>100,0</i>

Organizacje objęte badaniem w większości prowadziły działania, które można określić mianem średniego zasięgu – w większości obejmowały swoimi aktywnościami region (42,6%) lub teren gminy/miasta/powiatu/hrabstwa (41,1%). Relatywnie często działania organizacji obejmowały też cały kraj pobytu (36,3%). Zdecydowanie rzadziej poszczególne podmioty angażowały się w działania obejmujące jedynie najbliższe sąsiedztwo (16,8%) oraz teren kraju wysyłającego – Polski (10%). W przypadku inaczej wyodrębnionego obszaru działania (10,5%) zagregowane zostały organizacje prowadzące działania np. na terenie parafii (co może oznaczać bardzo zróżnicowany wielkością obszar geograficzny), kilku regionów, kilku państw lub mające ambicje działalności o charakterze paneuropejskim.

Tabela 6. Teren działania organizacji

Kategoria	Liczebność	Procent*
Najbliższe sąsiedztwo (osiedle, dzielnica)	32	16,8
Gmina/miasto/powiat/hrabstwo	78	41,1
Region	81	42,6
Cały kraj	69	36,3
Polska	19	10,0
Inaczej wyodrębnione terytorium	20	10,5

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

III. Działalność badanych organizacji

Zdecydowanie najpowszechniej występującymi w próbie badawczej polami działań organizacji były trzy obszary: kultury i sztuki (78,9%), podtrzymywania tradycji i tożsamości narodowej (78,4%) oraz promocji Polski w społeczeństwie kraju pobytu (76,3%). Nieco mniej powszechnie, ale wciąż często organizacje deklarowały podejmowanie działań w polu edukacji i wychowania (63,2%). Pozostałe obszary aktywności okazały się występować zdecydowanie rzadziej – porady i pomoc dla nowych imigrantów z Polski dostarczane były przez 39,5% organizacji objętych badaniem, a budowanie stosunków bilateralnych między krajem pobytu a Polską angażowało 34,7% spośród nich. Z kolei, działalność związaną ze sportem, turystyką, rekreacją i hobby podejmowało 27,4% podmiotów, a sprawami młodzieży zajmował się co czwarty spośród nich (25,3%). Działania na rzecz własnej grupy etnicznej w kraju pobytu w formie samopomocy lub rzecznictwa – obrony interesów Polaków, wykazywała co piąta organizacja (odpowiednio 19,5% i 20%). Co interesujące, organizacje objęte badaniem wyraźnie stroniły od działalności o charakterze politycznym (jedynie 3,2% wskazań). Wskazania na kategorię odpowiedzi „inne” badani wykorzystywali przede wszystkim do uszczegółowienia charakteru działalności wskazanej w odpowiednich polach.

Tabela 7. Pola działania organizacji

Kategoria	Częstość	Procent*
Kultura i sztuka	150	78,9
Podtrzymywanie tradycji i tożsamości narodowej	149	78,4
Promocja Polski w społeczeństwie kraju pobytu	145	76,3
Edukacja i wychowanie	120	63,2
Porady i pomoc dla nowych imigrantów z Polski	75	39,5
Budowanie stosunków bilateralnych między krajem pobytu a Polską	66	34,7
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	52	27,4
Sprawy młodzieży	48	25,3
Działalność międzynarodowa	39	20,5
Samopomoc	38	20,0
Rzecznictwo – działania w obronie interesów Polaków	37	19,5
Religia	29	15,3
Sprawy kobiet	28	14,7
Opieka społeczna i filantropia	23	12,1
Badania naukowe	21	11,1
Sprawy branżowe i zawodowe	20	10,5
Media	20	10,5
Inne	20	10,5
Ochrona zdrowia	16	8,4
Sprawy weteranów i kombatanów	13	6,8
Polityka i ideologia	6	3,2

Ochrona środowiska	6	3,2
Finanse	2	1,1

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Analiza zróżnicowania pól działalności organizacji pomiędzy poszczególnymi krajami, w których realizowany był sondaż pozwala wskazać pewne wzorce. W przypadku najczęściej deklarowanej działalności w obszarze kultury i sztuki zauważalnie rzadsze niż w pozostałych krajach wskazania dotyczyły Norwegii (44,4%) oraz do pewnego stopnia Wielkiej Brytanii (61,9%) i Irlandii (66,7%). Norwega była także państwem, w którym rzadziej niż w innych krajach odnotowane zostały deklaracje o prowadzeniu działalności związanej z podtrzymywaniem tradycji i tożsamości narodowej (66,7%). Organizacje norweskie ponadprzeciętnie często (88,9%) miały natomiast działać na rzecz promocji Polski w społeczeństwie kraju pobytu, podobnie jak stowarzyszenia z Hiszpanii (100% wskazań) i Włoch (89,7%). W przypadku czwartego relatywnie często wskazywanego pola działalności – edukacji i wychowania, deklaracje najczęściej odnotowano w Irlandii (85,7%) i Hiszpanii (81,8%), a najrzadziej we Włoszech (44,8%), w Holandii i w Niemczech (po 50%). Wyjątkowo silne spolaryzowanie odpowiedzi ujawnia się w przypadku działań związanych z budowaniem stosunków bilateralnych pomiędzy krajem pobytu a pochodzenia – żadna z organizacji ulokowanych w Szwecji nie wskazała tego obszaru, a w Holandii czy Irlandii wskazania nie przekroczyły 10%, podczas, gdy we Włoszech wyniosły 72,4%, a w Niemczech 50%. Pozostałe szczegółowe dane przedstawia poniższe zestawienie. Do generalizacji wniosków na podstawie danych widocznych w poniższej tabeli należy jednak podchodzić z pewną ostrożnością ze względu na niskie liczebności odnotowane w części krajów objętych badaniem.

Tabela 8. Najczęściej wskazywane pola działania organizacji według krajów pobytu (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Kultura i sztuka	75	44,4	66,7	61,9	83,3	87,5	82,4	81,8	96,6	78,9
Podtrzymywanie tradycji i tożsamości narodowej	83,3	66,7	85,7	76,2	75	70,8	74,5	72,7	93,1	78,4
Promocja Polski w społeczeństwie kraju pobytu	75	88,9	61,9	61,9	75	75	74,5	100	89,7	76,3
Edukacja i wychowanie	75	77,8	85,7	76,2	50	50	58,8	81,8	44,8	63,2
Porady i pomoc dla nowych imigrantów z Polski	50	22,2	19	42,9	41,7	37,5	39,2	54,5	48,3	39,5
Budowanie stosunków bilateralnych między krajem pobytu a Polską	0	33,3	9,5	19	8,3	50	35,3	45,5	72,4	34,7
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	50	0	28,6	19	8,3	29,2	31,4	45,5	24,1	27,4
Sprawy młodzieży	58,3	0	33,3	14,3	16,7	33,3	23,5	27,3	20,7	25,3
Działalność międzynarodowa	16,7	22,2	4,8	4,8	8,3	25	21,6	36,4	37,9	20,5

Samopomoc	16,7	33,3	4,8	28,6	16,7	29,2	11,8	27,3	27,6	20
Rzecznictwo – działania w obronie interesów Polaków	16,7	11,1	14,3	33,3	25	20,8	9,8	0	37,9	19,5
Religia	8,3	44,4	4,8	23,8	16,7	20,8	15,7	0	10,3	15,3

Opisane powyżej wyniki badania w obszarze ogółu podejmowanych aktywności jawią się w innym świetle, gdy zestawione zostaną z deklaracjami badanych przedstawicieli organizacji w odniesieniu do kluczowych pól działań. Ujawnia się bowiem wówczas zdecydowana dominacja trzech zasadniczych priorytetów: kultury i sztuki (41,6%), podtrzymywania tradycji i tożsamości narodowej (40,5%) oraz edukacji i wychowania (39,5%). Promocja Polski w społeczeństwie kraju pobytu jest obszarem kluczowych działań dla co czwartej spośród objętych sondażem podmiotów (24,7%). Relatywnie rzadkie wskazania na kluczowy charakter tego obszaru działań kontrastują zatem z szerokim rozpowszechnieniem podejmowania aktywności związanych z promowaniem Polski. Innymi słowy, wśród ankietowanych organizacji relatywnie częste działania na rzecz promocji kraju pochodzenia nie mają jednocześnie wysokiego priorytetu. Wszystkie pozostałe pola aktywności okazują się być dla badanych polskich organizacji imigranckich zdecydowanie mniej znaczące. To szczególnie istotny wynik przeprowadzonego sondażu biorąc pod uwagę warunki, w których funkcjonują poszczególne zrzeszenia. Polityczne struktury możliwości (*political opportunity structure*) w poszczególnych krajach pobytu premiuje bowiem aktywności o zdecydowanie innym charakterze, czego dowiodły wyniki pozostałych komponentów badań w projekcie. Podobnie jak w przypadku poprzedniej zmiennej, wskazania na kategorię odpowiedzi „inne” badani wykorzystywali przede wszystkim do uszczegółowienia charakteru działalności wskazanej w odpowiednich kluczowych polach.

Tabela 9. Kluczowe pola działania organizacji

Kategoria	Liczebność	Procent*
Kultura i sztuka	79	41,6
Podtrzymywanie tradycji i tożsamości narodowej	77	40,5
Edukacja i wychowanie	75	39,5
Promocja Polski w społeczeństwie kraju pobytu	47	24,7
Porady i pomoc dla nowych imigrantów z Polski	17	8,9
Sport, turystyka, rekreacja, hobby	11	5,8
Inne	11	5,8
Religia	10	5,3
Budowanie stosunków bilateralnych między krajem pobytu a Polską	9	4,7
Rzecznictwo – działania w obronie interesów Polaków	6	3,2
Sprawy branżowe i zawodowe	5	2,6
Sprawy weteranów i kombatanów	5	2,6
Ochrona zdrowia	5	2,6
Samopomoc	5	2,6

Działalność międzynarodowa	4	2,1
Badania naukowe	3	1,6
Opieka społeczna i filantropia	3	1,6
Media	2	1,1
Sprawy młodzieży	2	1,1
Sprawy kobiet	2	1,1
Polityka i ideologia	1	0,5
Ochrona środowiska	1	0,5
Finanse	1	0,5

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

III.1. Odbiorcy działań organizacji

Zaprezentowaniu liczby odbiorców działań poszczególnych organizacji powinny towarzyszyć dwa zastrzeżenia. Po pierwsze, znaczącej części badanych przedstawicieli organizacji określenie liczby ich odbiorców narażało na trudności – 18 ze 190 badanych nie potrafiło wskazać takiej liczby jednoznacznie lub wcale. Po drugie, analiza odpowiedzi udzielonych przez uczestników sondażu wskazuje na bardzo zróżnicowane podejście do obliczania tej wartości. Mianowicie, na przykład, dla reprezentantów niektórych organizacji prowadzących nauczanie języka polskiego dla dzieci i młodzieży odbiorców stanowili zarówno uczniowie, jak i ich rodzice, dla innych natomiast jedynie uczestnicy lekcji. Podobnie, część uczestników badań uznawała za odbiorców swoich działań osoby odwiedzające stronę internetową organizacji, natomiast inni jedynie osoby „fizycznie” uczestniczące w zorganizowanych przez zrzeszenie wydarzeniach. Stąd bardzo wysokie odchylenie standardowe zebranych danych (7985) przy średniej 1662 i medianie 300. W przypadku dwóch trzecich organizacji objętych sondażem liczba odbiorców działań w roku poprzedzającym badanie nie przekroczyła 500 osób – dominowały wśród nich deklaracje o gronie odbiorców mieszczącym się w przedziale 150-500 osób (32,0%) oraz 51-150 osób (24,4%). Organizacje o bardzo nielicznym (poniżej 20 osób) lub bardzo szerokim (powyżej 5000 osób) gronie odbiorców występowały w próbie badawczej sporadycznie (odpowiednio 2,9% oraz 3,4% wskazań).

Tabela 10. Liczba odbiorców działań organizacji - statystyki opisowe

N	Ważne	172
	Braki danych	18
Średnia		1661,85
Mediana		300,00
Dominanta		1000
Odchylenie standardowe		7984,964
Minimum		1
Maksimum		100000

Tabela 11. Liczba odbiorców działań organizacji w ostatnim roku

Kategoria	Częstość	Procent
poniżej 20	5	2,9
21-50	15	8,7
51-150	42	24,4
151-500	55	32,0
501-2000	33	19,2
2001-5000	16	9,3
5001-10000	3	1,7
powyżej 10000	3	1,7
<i>Ogółem</i>	<i>172</i>	<i>100,0</i>

W przypadku większości badanych organizacji (56,8%) adresatami podejmowanych przez nie działań byli imigranci zarobkowi z lat 90-tych XX wieku i początku następnej dekady (do 2004). Niemal równie często (49,5%) uczestnicy sondażu deklarowali aktywności dla imigrantów poakcesyjnych. Zauważalnie rzadziej wskazywano na działania kierowane do imigrantów z lat 80-tych (36,3%). Kolejną spośród wskazywanych kategorii odbiorców były osoby, które osiedliły się w danym kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej i ich potomkowie (28,4%). Co piąta organizacja prowadziła również działania dla innych kategorii – np. obywateli poszczególnych państw pobytu zainteresowanych Polską, ale nieposiadających polskiego tła migracyjnego, rodzin mieszanych czy dzieci imigrantów przybyłych do danego kraju w różnych okresach czasu. Co interesujące – co dziewięciemu badanemu przedstawicielowi organizacji (11,1%) trudno było określić do kogo kierowane są jej działania.

Tabela 12. Główni adresaci działań organizacji

Kategoria	Częstość	Procent*
Imigranci zarobkowi z lat 90 i początku następnej dekady (do 2004 r.)	108	56,8
Imigranci poakcesyjni	94	49,5
Imigranci „solidarnościowi” i polityczni z lat 80.	69	36,3
Imigranci i ich potomkowie, którzy osiedlili się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej	54	28,4
Imigranci z lat 70.	39	20,5
Inne grupy	37	19,5
Potomkowie imigrantów sprzed II wojny światowej	32	16,8
Imigranci „marcowi” z 1968 roku	24	12,6
Trudno powiedzieć	21	11,1
Potomkowie imigrantów z XIX wieku	15	7,9

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Analiza przecięć wskazywanych głównych adresatów działań według krajów pobytu, w który znajdują się objęte badanie organizacje unaocznia wpływ dynamiki w czasie procesu migracyjnego na bazę adresatów działań stowarzyszeń. Polskie organizacje imigranckie w krajach z długą historią imigracji z Polski (Niemcy, Francja, Holandia)

kierują swoją działalność do potomków imigrantów z XIX w. czy sprzed II wojny światowej. Z kolei, organizacje kierujące swoją działalność do imigrantów „marcowych” z 1968 r. najliczniej występowało w Szwecji (41,7%) oraz w Niemczech (16,7%) i we Francji (13,7%). W przypadku najnowszej – poakcesyjnej fali migracyjnej największy odsetek organizacji kierujących działania do jej reprezentantów odnotowano w Irlandii (95,2%). Co interesujące, niemal co czwarty ankietowany we Francji miał trudność z określeniem do jakiej kategorii adresatów kieruje działania reprezentowana przez niego organizacja. Pozostałe szczegółowe dane przedstawia poniższe zestawienie. Do generalizacji wniosków na podstawie danych widocznych w poniższej tabeli należy jednak podchodzić z pewną ostrożnością ze względu na niskie liczebności odnotowane w części krajów objętych badaniem.

Tabela 13. Główni adresaci działań organizacji według krajów pobytu (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Potomkowie imigrantów z XIX wieku	8,3	0,0	0,0	0,0	8,3	16,7	13,7	0,0	6,9	7,9
Potomkowie imigrantów sprzed II wojny światowej	8,3	0,0	0,0	4,8	25,0	12,5	43,1	0,0	6,9	16,8
Imigranci i ich potomkowie, którzy osiedlili się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej	33,3	11,1	4,8	33,3	33,3	45,8	35,3	9,1	24,1	28,4
Imigranci „marcowi” z 1968 roku	41,7	11,1	0,0	19,0	8,3	16,7	13,7	0,0	6,9	12,6
Imigranci z lat 70.	41,7	33,3	4,8	23,8	8,3	37,5	13,7	9,1	24,1	20,5
Imigranci „solidarnościowi” i polityczni z lat 80.	83,3	44,4	0,0	23,8	16,7	66,7	37,3	18,2	37,9	36,3
Imigranci zarobkowi z lat 90 i początku następnej dekady (do 2004)	75,0	55,6	9,5	38,1	58,3	66,7	54,9	72,7	86,2	56,8
Imigranci poakcesyjni	66,7	66,7	95,2	85,7	41,7	41,7	25,5	63,6	24,1	49,5
Inne grupy	16,7	22,2	14,3	4,8	16,7	33,3	17,6	18,2	27,6	19,5
Trudno powiedzieć	8,3	11,1	0,0	4,8	8,3	12,5	23,5	0,0	6,9	11,1

Zauważalny odsetek zrzeszeń objętych badaniem (39,7%) miał w swojej ofercie różne formy działań skierowanych do osób nowoprzybyłych z Polski. W zdecydowanej większości podejmowane działania mieściły się w trzech zasadniczych obszarach. Pierwszy z nich, to szeroko rozumiana działalność informacyjna dotycząca różnych aspektów życia w poszczególnych krajach pobytu (45,3% wskazań) – formalności i kwestii praktycznych związanych z przyjazdem, rynku pracy, edukacji, itp. Drugi obszar obejmował działalność mającą na celu różne formy działań związanych na podtrzymywanie tożsamości i kontaktu z kręgiem kulturowym związanymi z Polską (26,7%) – od kursów języka polskiego dla dzieci po pielęgnowanie tradycji polskich i dostarczanie oferty kulturalnej związanej z Polską. Trzeci obszar dotyczył edukacji językowej, która przyjmowała najczęściej, z jednej strony, postać kursów języka urzędowego w danym kraju pobytu (20%) – zarówno dla osób dorosłych, jak i dzieci, z drugiej strony, nauczanie języka polskiego, przede wszystkim dla dzieci imigrantów.

Tabela 14. Obecność w ofercie organizacji działań specjalnie skierowanych dla osób nowoprzybyłych z Polski

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	75	39,7
Nie	114	60,3
<i>Ogółem</i>	<i>189</i>	<i>100,0</i>

Tabela 15. Rodzaj oferowanych działań specjalnie skierowanych dla osób nowoprzybyłych z Polski

Kategoria	Liczebność	Procent*
Działalność poradnicza i informacyjna	34	45,3
Działalność kulturalna i tożsamościowa związana z Polską	20	26,7
Nauczanie języka kraju pobytu	15	20,0
Inne	7	9,3
Szkolenia	6	8,0
Działania na rzecz integracji wewnętrznej zbiorowości polskiej	5	6,7
Pomoc prawna	4	5,3
Ochrona zdrowia	3	4,0
Działalność socjalna	3	4,0
Pośrednictwo pracy	3	4,0

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

III.2. Skala działalności organizacji

Reprezentanci organizacji objętych badaniem zostali poproszeni o oszacowanie liczby projektów/działań przeprowadzonych w ciągu 2 lat poprzedzających sondaż. W zdecydowanej większości byli w stanie określić ich liczbę (74,7%), jednak dla części uczestników sondażu było to problematyczne. Wśród zrzeszeń, co do których uzyskano takie dane najliczniej odnotowano wskazania świadczące o aktywności na poziomie

6-10 (33,1%), 11-20 (24,6%) oraz poniżej 5 (21,1%) projektów na przestrzeni 2 lat. Analiza statystyk opisowych wskazuje, że mediana w zbiorze danych wyniosła 10.

Tabela 16. Formy działalności organizacji w ciągu ostatnich 2 lat

Kategoria	Częstość	Procent
Działalność prowadzona w postaci projektów	140	74,5
Trudno powiedzieć	25	13,3
Nie prowadzimy projektów, działamy na innej zasadzie	23	12,2
<i>Ogółem</i>	<i>188</i>	<i>100,0</i>

Tabela 17. Liczba projektów organizacji w ciągu ostatnich 2 lat - statystyki opisowe

N	Ważne	140
	Braki danych	50
Średnia		16,00
Mediana		10,00
Dominanta		10
Odchylenie standardowe		16,667
Minimum		1
Maksimum		100

Tabela 18. Liczba projektów organizacji w ciągu ostatnich 2 lat

Kategoria	Częstość	Procent
1-5	30	21,4
6-10	47	33,6
11-20	35	25,0
21-50	23	16,4
51-100	5	3,6
<i>Ogółem</i>	<i>140</i>	<i>100,0</i>

III.3. Rola organizacji

Respondenci postrzegali rolę organizacji polonijnych, które reprezentowali przede wszystkim w trzech obszarach. Po pierwsze, za ważną uznawali rolę dla afirmacji kulturowej polskości w polskiej grupie etnicznej w kraju pobytu (85,3% wskazań). Po drugie, uznawali za bardzo ważne działania na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku Polski (85,1%) i Polaków (83,2%) w danym kraju pobytu. Po trzecie, dostrzegali ważną rolę poszczególnych zrzeszeń w wewnętrznej integracji zbiorowości polskiej w danym państwie (79% odpowiedzi). Za zauważalnie mniej ważne, ale wciąż istotne postrzegane były: rola związana z utrzymywaniem więzi z krajem pochodzenia (68,8%) oraz nauczaniem języka polskiego (61,4%). Co interesujące, jako relatywnie mniej ważna była postrzegana rola diagnozowanych organizacji polonijnych w odniesieniu do relacji zbiorowości polskiej ze społeczeństwem kraju pobytu. Taką funkcję za ważną dla reprezentowanej organizacji uznało w odniesieniu do wspomagania procesów integracyjnych 56%, a wobec roli rzeczniczej 51,2% respondentów. Działalność pomocowa była uznawana za jeszcze mniej priorytetową – wobec adaptacji nowoprzybyłych Polaków za ważną uznało ją 42%, a w obszarze pomocy socjalnej czy prawnej 29,5% badanych przedstawicieli zrzeszeń.

Tabela 19. Percepcja roli organizacji w funkcjonowaniu zbiorowości polskiej w kraju pobytu

Obszary		Ważna	Średnio ważna	Mało ważna	Ogółem
Podtrzymywanie polskiej tradycji i kultury wśród osób pochodzących z Polski	Częstość	151	18	8	177
	%	85,3	10,2	4,5	100
Tworzenie w społeczeństwie kraju pobytu pozytywnego wizerunku Polski	Częstość	149	21	5	175
	%	85,1	12,0	2,9	100
Tworzenie w społeczeństwie kraju pobytu pozytywnego wizerunku Polaków mieszkających w tym kraju	Częstość	144	25	4	173
	%	83,2	14,5	2,3	100
Tworzenie i utrzymywanie więzi między osobami pochodzącymi z Polski	Częstość	139	25	12	176
	%	79,0	14,2	6,8	100
Utrzymywanie więzi z Polską	Częstość	119	41	13	173
	%	68,8	23,7	7,5	100
Nauczanie języka polskiego	Częstość	105	27	39	171
	%	61,4	15,8	22,8	100
Integracja Polaków mieszkających w kraju pobytu ze społeczeństwem tego kraju	Częstość	94	48	26	168
	%	56,0	28,6	15,5	100
Reprezentowanie interesów Polaków mieszkających w kraju pobytu	Częstość	86	44	38	168
	%	51,2	26,2	22,6	100
Pomoc w adaptacji nowych imigrantów z Polski	Częstość	71	57	41	169
	%	42,0	33,7	24,3	100
Pomoc (np. socjalna, prawna) osobom pochodzącym z Polski	Częstość	49	56	61	166
	%	29,5	33,7	36,7	100
Egzekwowanie ustaleń/porozumień bilateralnych pomiędzy krajem pobytu a Polską	Częstość	40	36	88	164
	%	24,4	22,0	53,7	100
Rozwój gospodarczy i finansowy Polaków mieszkających w kraju pobytu	Częstość	20	45	99	164
	%	12,2	27,4	60,4	100

Respondenci w zdecydowanej większości przedstawiali optymistyczną wizję działalności reprezentowanych przez nich organizacji – 63,5% odpowiedzi wskazywało na plany rozwijania działalności, a 28,2% na utrzymania działalności na dotychczasowym poziomie. Odpowiedzi sugerujące ograniczenie, zawieszenie lub zakończenie działalności występowały sporadycznie.

Tabela 20. Najbliższe plany dotyczące działalności organizacji

Kategorie	Częstość	Procent
Rozwijanie swojej działalności	115	63,5
Utrzymywanie swojej działalności na tym samym poziomie	51	28,2
Ograniczenie swojej działalności	1	,6
Zawieszenie swojej działalności	1	,6
Zakończenie swojej działalności	1	,6
Trudno powiedzieć	12	6,6
Ogółem	181	100,0

IV. Badane organizacje w otoczeniu społecznym i instytucjonalnym

IV.1. Organizacje wśród innych aktorów trzeciego sektora

Zrzeszenia objęte badaniem w większości nie należały do porozumień polskich organizacji w poszczególnych krajach pobytu – jedynie 40,4% uczestników sondażu zadeklarowało taką przynależność. Jednocześnie kilkoro spośród tych respondentów nie potrafiło wskazać takich porozumień – wymieniano np. podmioty zlokalizowane w Polsce czy porozumienia o charakterze międzynarodowym. Zatem faktycznych wskazań na porozumienia polskich zrzeszeń odnotowano 38,4%.

Tabela 21. Deklarowana przynależność do porozumień polskich organizacji w kraju pobytu

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	72	40,4
Nie	106	59,6
<i>Ogółem</i>	<i>178</i>	<i>100,0</i>

W zdecydowanej większości podmioty objęte sondażem współpracowały z nie więcej niż 5 innymi polskimi organizacjami imigranckimi (62,6%), a dla ponad 94% zrzeszeń sieć współpracy była nie większa niż 20 organizacji. Dominanta i mediana wyniosły 5.

Tabela 22. Liczba polskich organizacji działających na terenie kraju pobytu, z którymi współpracuje organizacja - statystyki opisowe

N	Ważne	163
Średnia		7,67
Mediana		5,00
Dominanta		5
Odchylenie standardowe		11,477
Minimum		0
Maksimum		100

Tabela 23. Liczba polskich organizacji działających na terenie kraju pobytu, z którymi współpracuje organizacja w przedziałach

Kategoria	Częstość	Procent
1-5	102	65,4
6-10	26	16,7
11-20	19	12,2
21-50	7	4,5
powyżej 50	2	1,3
<i>Ogółem</i>	<i>156</i>	<i>100,0</i>

Analogiczne do omówionego powyżej pytanie dotyczyło przynależności do porozumień ogółu organizacji pozarządowych w kraju pobytu – w tym przypadku odsetek pozytywnych wskazań był zauważalnie niższy, jedynie 27,9% reprezentantów zrzeszeń. Weryfikacja wskazań nazw organizacji podanych przez respondentów dowodzi jednak, że faktyczny odsetek był niższy – kilkanaście wskazań nie mieściło się bowiem

w kategorii porozumień, których dotyczyło pytanie – w takim przypadku badani wskazywali przede wszystkim porozumienia organizacji polonijnych. Po przeliczeniu zweryfikowanych danych okazuje się, że jedynie 19,7% organizacji objętych badaniem należało do tego typu porozumień.

Tabela 24. Deklarowana przynależność do porozumień NGO w kraju pobytu

Kategorie	Częstość	Procent
Tak	51	27,9
Nie	132	72,1
<i>Ogółem</i>	<i>183</i>	<i>100,0</i>

Uczestnicy sondażu zostali również zapytani o przynależność do zagranicznych/międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych – pozytywne deklaracje odnotowano w przypadku 22,2% respondentów. Ponownie weryfikacja wskazań na konkretne porozumienia wskazała na konieczność odrzucenia kilku odpowiedzi (6) i faktyczny wskaźnik wyniósł 18,9%.

Tabela 25. Deklarowana przynależność do zagranicznych/międzynarodowych porozumień NGO

Kategorie	Częstość	Procent
Tak	41	22,2
Nie	144	77,8
<i>Ogółem</i>	<i>185</i>	<i>100,0</i>

Na podobnym poziomie utrzymuje się przynależność przedstawicieli organizacji objętych sondażem do rad obcokrajowców, migrantów lub rad integracyjnych w kraju pobytu – zadeklarowało ją 22,3% uczestników badania. Po zweryfikowaniu wskazań konkretnych ciał konsultacyjnych i odrzuceniu odpowiedzi odnoszących się do innego typu podmiotów (6) wartość powyższego wskaźnika wyniosła 19%.

Tabela 26. Deklarowana przynależność przedstawicieli organizacji do rad obcokrajowców, migrantów lub rad integracyjnych w kraju pobytu

Kategorie	Częstość	Procent
Tak	41	22,3
Nie	143	77,7
<i>Ogółem</i>	<i>184</i>	<i>100,0</i>

Istotnym blokiem pytań zadawanych uczestnikom sondażu były te dotyczące współpracy podejmowanej przez poszczególne organizacje z różnymi podmiotami należącymi zarówno do sektora pozarządowego, jak i publicznego oraz prywatnego. Wśród partnerów należących do trzeciego sektora polskie organizacje imigranckie poddawane diagnozie najczęściej deklarowały współpracę z innymi organizacjami polonijnymi w poszczególnych krajach pobytu. Mianowicie, aż niemal 9 na 10 badanych podmiotów miało podejmować tego typu kooperację regularnie (44,9%) lub sporadycznie (44,9%). Dość powszechnie deklarowana była również współpraca ponadnarodowa z innymi organizacjami polonijnymi – dotyczyła ona niemal 2 na 3

organizacji uwzględnionych w sondażu (20,% regularnie i 42,2% sporadycznie). Na podobnym poziomie odnotowano deklaracje o występowaniu współpracy z innymi organizacjami etnicznymi w kraju pobytu (20,1% wskazań na regularną i 38,4% na sporadyczną kooperację). Z kolei, ponadnarodowa współpraca z innymi niż polskie organizacjami etnicznymi występowała już sporadycznie i dotyczyła mniej niż 1/5 badanych podmiotów. Relatywnie powszechnie (6 na 10) badani przedstawiciele organizacji deklarowali natomiast kooperację z NGO, który terenem działania jest Polska – w przypadku 21,2% miała być to współpraca regularna, a dla 38,8% sporadyczna. Warto nadmienić, że do tej kategorii podmiotów należą organizacje pozarządowe będące swoistymi pośrednikami w realizacji polityki polonijnej zarówno przez Senat RP, jak i Ministerstwo Spraw Zagranicznych (przede wszystkim w latach 2012-2015).

Tabela 27. Współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi według kategorii

Kategorie		Nie współpracujemy	Współpracujemy sporadycznie	Współpracujemy regularnie	Ogółem
Inne polskie organizacje w kraju pobytu	Częstość	18	80	80	178
	%	10,1	44,9	44,9	100
Inne polskie organizacje działające poza krajem pobytu	Częstość	62	70	34	166
	%	37,3	42,2	20,5	100
Inne organizacje etniczne w kraju pobytu	Częstość	68	63	33	164
	%	41,5	38,4	20,1	100
Inne organizacje etniczne działające poza krajem pobytu	Częstość	128	25	4	157
	%	81,5	15,9	2,5	100
Organizacje pozarządowe działające na terenie Polski	Częstość	66	64	35	165
	%	40	38,8	21,2	100

Analiza odpowiedzi według krajów pobytu pokazuje na zauważalne zróżnicowanie skali współpracy z innymi polskimi organizacjami imigranckimi. Najwyższy odsetek stowarzyszeń nie współpracujących z innymi organizacjami polonijnymi w danym kraju pobytu zarejestrowany został w Holandii (27,%) oraz we Francji (23,9%). Z kolei, najczęściej regularna współpraca była deklarowana przez ankietowanych w Irlandii (71,4%) oraz w Norwegii (66,7%). Najrzadziej regularna współpraca ma odbywać się we Francji (26,1%).

Tabela 28. Współpraca z innymi polskimi organizacjami imigranckimi w kraju pobytu według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Nie współpracujemy	9,1	0,0	0,0	0,0	27,3	4,3	23,9	9,1	3,8	10,1
Współpracujemy sporadycznie	54,5	33,3	28,6	45,0	18,2	60,9	50,0	36,4	50,0	44,9
Współpracujemy regularnie	36,4	66,7	71,4	55,0	54,5	34,8	26,1	54,5	46,2	44,9

Zróżnicowanie międzykrajowe jest również zauważalne w przypadku współpracy z innymi organizacjami etnicznymi w poszczególnych krajach pobytu. Wyraźnie najwyższy odsetek organizacjami deklaruujących brak takiej współpracy odnotowany został w Holandii (80,0%), natomiast najniższy we Włoszech (16,7%). Relatywnie wysokie odsetki regularnej współpracy ze stowarzyszeniami innych grup etnicznych dotyczyły Włoch (41,7%) oraz Hiszpanii (30,0%). Ponownie wskazana jest ostrożność w uogólnianiu wniosków ze względu na niskie liczebności w części krajów.

Tabela 29. Współpraca z innymi organizacjami etnicznymi w kraju pobytu według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Nie współpracujemy	45,5	55,6	40,0	31,6	80,0	31,6	52,4	40,0	16,7	41,5
Współpracujemy sporadycznie	36,4	33,3	50,0	36,8	20,0	42,1	38,1	30,0	41,7	38,4
Współpracujemy regularnie	18,2	11,1	10,0	31,6	0,0	26,3	9,5	30,0	41,7	20,1

IV.2. Organizacje wobec partnerów z sektora publicznego i mediów

Wśród należących do sektora publicznego partnerów objętych badaniem polskich organizacji imigranckich zdecydowanie najczęściej odnotowano deklaracje o podejmowaniu współpracy z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi w kraju pobytu (ponad 91% wskazań). Z tego aż 58,6% organizacji polonijnych poddanych diagnozie miało tego typu kooperację podejmować regularnie. Z kolei, kontakty z instytucjami państwowymi znajdującymi się w Polsce nie były wśród podmiotów należących do próby badawczej tak nasilone – deklarowało je nieco poniżej połowy badanych przedstawicieli (34% sporadycznie i 14,2% regularnie). Natomiast wśród instytucji w kraju pobytu organizacje polonijne objęte sondażem zdecydowanie

najczęściej miały współpracować z samorządami lokalnymi – 19,8% regularnie i 37,7% sporadycznie. Współpraca z krajowymi i regionalnymi instytucjami państwowymi była deklarowana rzadziej i dotyczyła nieco mniej niż połowy polskich organizacji uczestniczących w diagnozie. Co ciekawe, kooperacja na poziomie krajowym nieco częściej miała odbywać się regularnie (18% wobec 14,3% na poziomie regionalnym). Zdecydowanie najrzadziej występowała współpraca z ciałami doradczymi o charakterze integracyjnym – dotyczyła 4 na 10 ankietowanych organizacji, z czego w większości przypadków (26,5%) miała charakter sporadyczny.

Tabela 30. Współpraca z partnerami instytucjonalnymi według kategorii

Kategorie		Nie współpracujemy	Współpracujemy sporadycznie	Współpracujemy regularnie	Ogółem
Rząd, instytucje państwowe na szczeblu krajowym	Częstość	85	47	29	161
	%	52,8	29,2	18	100
Rząd, instytucje na szczeblu regionalnym	Częstość	85	53	23	161
	%	52,8	32,9	14,3	100
Samorząd lokalny	Częstość	69	61	32	162
	%	42,6	37,7	19,8	100
Rady obcokrajowców, migrantów lub rady integracyjne	Częstość	98	43	21	162
	%	60,5	26,5	13	100
Rząd, instytucje państwowe w Polsce	Częstość	84	55	23	162
	%	51,9	34	14,2	100
Polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne w kraju pobytu	Częstość	15	60	106	181
	%	8,3	33,1	58,6	100

Do analiz międzykrajowych wybrane zostały najczęściej wskazywane wśród instytucji kraju pobytu – samorządy lokalne, oraz kraju pochodzenia – polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne. W przypadku samorządu lokalnego w kraju pobytu najczęściej brak współpracy deklarowały polskie organizacje imigranckie w Holandii (70,0% wskazań), Francji (51,2%) i Szwecji (50,0%). Z kolei regularna współpraca najczęściej podejmowana miała być przez stowarzyszenia działające na terenie Hiszpanii (40,0%) oraz Wielkiej Brytanii i Irlandii (po 31,6%).

Tabela 31. Współpraca z samorządem lokalnym w kraju pobytu według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Nie współpracujemy	50,0	33,3	42,1	31,6	70,0	45,0	51,2	30,0	27,3	42,6
Współpracujemy sporadycznie	40,0	44,4	26,3	36,8	20,0	50,0	32,6	30,0	54,5	37,7
Współpracujemy regularnie	10,0	22,2	31,6	31,6	10,0	5,0	16,3	40,0	18,2	19,8

Organizacje polonijne reprezentowane w sondażu w przeważającej części współpracowały z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi w poszczególnych krajach pobytu. W szeregu państw (Norwegia, Hiszpania, Włochy) nie wystąpiły w ogóle wskazania na brak takiej kooperacji. Najwyższe odsetki deklaracji o braku współpracy odnotowano natomiast w Szwecji (25,0%) i Holandii (16,7%). Regularna współpraca w największym stopniu dotyczyła stowarzyszeń we Włoszech (84,0%), w Irlandii (76,2%) oraz Hiszpanii (72,7%). Ponownie wskazana jest ostrożność w uogólnianiu wniosków ze względu na niskie liczebności w części krajów.

Tabela 32. Współpraca z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi w kraju pobytu według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Nie współpracujemy	25,0	0,0	4,8	10,0	16,7	8,7	10,4	0,0	0,0	8,3
Współpracujemy sporadycznie	33,3	33,3	19,0	30,0	41,7	47,8	41,7	27,3	16,0	33,1
Współpracujemy regularnie	41,7	66,7	76,2	60,0	41,7	43,5	47,9	72,7	84,0	58,6

Wśród innych partnerów współpracy objętych badaniem organizacji polonijnych zdecydowanie najczęściej występował kościół i związki wyznaniowe – niemal 2 na 3 uczestników sondażu reprezentujących stowarzyszenia deklarowało taką kooperację, z czego zauważalny odsetek (27,6%) wskazywał na jej regularny charakter. Polskie organizacje imigranckie konstytuujące próbę badawczą w niewielkim stopniu współpracowały natomiast z partiami i organizacjami politycznymi w kraju pobytu (18,6%) oraz w bardzo niskim stopniu w Polsce (jedynie 6,8% wskazań).

Tabela 33. Współpraca z innymi podmiotami według kategorii

Kategorie		Nie współpracujemy	Współpracujemy sporadycznie	Współpracujemy regularnie	Ogółem
Partie i	Częstość	131	23	7	161

organizacje polityczne w kraju pobytu	%	81,4	14,3	4,3	100
Polskie partie i organizacje polityczne	Częstość	150	10	1	161
	%	93,2	6,2	0,6	100
Kościoł, związki wyznaniowe	Częstość	62	61	47	170
	%	36,5	35,9	27,6	100

Relatywnie duża skala współpracy charakteryzująca instytucje wyznaniowe była przyczyną pogłębienia analizy w ujęciu międzykrajowym. Relatywnie najmniejsza skala współpracy charakteryzowała Holandię – 54,5% niewspółpracujących stowarzyszeń i 18,2% współpracujących regularnie, oraz Irlandię – odpowiednio 45,0% i 5,0% wskazań. Interesujący rozkład odpowiedzi odnotowano w Niemczech, gdzie obserwowane jest swoiste „pęknięcie” wśród reprezentowanych w sondażu polskich organizacji imigranckich. Mianowicie, niemieckie organizacje polonijne albo w ogóle nie współpracują z kościołami czy związkami wyznaniowymi (43,5%) albo współpracują z nimi regularnie (52,2%). Jednocześnie wskazana jest ostrożność w uogólnianiu wniosków ze względu na niskie liczebności w części krajów.

Tabela 34. Współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Nie współpracujemy	36,4	22,2	45,0	20,0	54,5	43,5	43,2	30,0	22,7	36,5
Współpracujemy sporadycznie	54,5	22,2	50,0	40,0	27,3	4,3	36,4	60,0	40,9	35,9
Współpracujemy regularnie	9,1	55,6	5,0	40,0	18,2	52,2	20,5	10,0	36,4	27,6

Do kategorii potencjalnych partnerów włączone zostały różnego rodzaju media. Wśród wyników badania uwagę zwraca wysoka deklarowana skala współpracy z mediami lokalnymi w kraju pobytu – niemal 7 na 10 badanych organizacji miało prowadzić taką kooperację, choć większość sporadycznie (54,3%). W przypadku mediów ogólnokrajowych taka współpraca występowała już zauważalnie rzadziej – wśród nieco ponad 4 na 10 podmiotów objętych sondażem, i przede wszystkim sporadycznie (36,4%). Relatywnie często objęte sondażem organizacje (2 na 3 diagnozowane podmioty) współpracowały natomiast z polskojęzycznym mediami na terenie kraju pobytu - przy czym regularna współpraca dotyczyła ponad ¼ spośród nich. W przypadku mediów działających na terenie Polski taka współpraca była znacznie rzadsza – dotyczyła 38,7% zrzeszeń tworzących próbę badawczą, w dominującej większości przypadków miała sporadyczny charakter (36,2%).

Tabela 35. Współpraca z mediami według kategorii

Kategorie		Nie współpracujemy	Współpracujemy sporadycznie	Współpracujemy regularnie	Ogółem
Media ogólnokrajowe	Częstość	93	59	10	162
	%	57,4	36,4	6,2	100
Media lokalne	Częstość	48	89	27	164
	%	29,3	54,3	16,5	100
Polskojęzyczne media działające na terenie kraju pobytu	Częstość	58	67	44	169
	%	34,3	39,6	26	100
Media działające na terenie Polski	Częstość	100	59	4	163
	%	61,3	36,2	2,5	100

V. Funkcjonowanie wewnętrzne badanych organizacji

V.1. Sytuacja kadrowa i baza członkowska

Pierwszą kwestią dotyczącą wewnętrznych aspektów funkcjonowania organizacji polonijnych objętych badaniem był skład ich zarządów. Średnio zarządy tworzyło 6 osób, natomiast dominanta i mediana wyniosły 5. Wysoka wartość maksymalna oraz relatywnie wysoka średnia i odchylenie standardowe wynikają ze specyficznego modelu zarządzania niektórych organizacji parasolowych, w których według deklaracji respondentów zarząd tworzą przedstawiciele poszczególnych organizacji członkowskich. Przeciętny zarząd organizacji poddanych diagnozie był w większym stopniu tworzony przez kobiety (średnia niemal 4, dominanta i mediana 3). W niewielkim stopniu ciała sterujące poszczególnych organizacji włączały natomiast osoby poniżej 35 roku życia – średnio należała do nich 1 osoba w tym przedziale wiekowym, natomiast dominanta wyniosła 0 (odpowiedź wskazana przez 52,5% respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na to pytanie).

Tabela 36. Kompozycja zarządów organizacji

Statystyki	Liczba osób w zarządzie organizacji	Liczba kobiet w zarządzie organizacji	Liczba osób poniżej 35 r.ż. w zarządzie organizacji
N	178	177	177
Średnia	6,26	3,86	1,28
Mediana	5,00	3,00	,00
Dominanta	5	3	0
Odchylenie standardowe	5,512	3,180	2,340
Minimum	0	0	0
Maksimum	60	26	20

Badane organizacje zostały następnie poproszone o scharakteryzowanie swojej sytuacji w obszarze zatrudniania płatnych pracowników. Niemal połowa z nich (43,6%) w ciągu roku poprzedzającego badanie w jakichś sposób korzystała z płatnej pracy – w przypadku niemal ¼ przypadków taka współpraca miała charakter stały, a w 1/5 adhocowy.

Tabela 37. Zatrudnianie w jakiejkolwiek formie płatnych pracowników w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie

Kategorie	Częstość	Procent
Tak, organizacja na stałe współpracuje z płatnymi pracownikami	42	23,2
Tak, zdarzało nam się korzystać z płatnej pracy na zasadzie jednorazowych umów lub zleceń	37	20,4
Nie	102	56,4
<i>Ogółem</i>	<i>181</i>	<i>100,0</i>

Wśród organizacji reprezentowanych w sondażu najczęściej w jakiejś formie zatrudniały pracowników stowarzyszenia z Wielkiej Brytanii (71,4%), Irlandii (68,4%) i Norwegii (62,5%). Najrzadziej zatrudnianie pracowników było obserwowane w Szwecji (16,7%), Holandii i Niemczech (po 25,0%). Stałe formy zatrudnienia pracowników najczęściej były deklarowane przez przedstawicieli polskich organizacji imigranckich z Irlandii (63,2%) i Wielkiej Brytanii (52,4%).

Tabela 38. Zatrudnianie pracowników w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Tak, organizacja na stałe współpracuje z płatnymi pracownikami	8,3	25,0	63,2	52,4	8,3	8,3	16,7	18,2	11,5	23,2
Tak, zdarzało nam się korzystać z płatnej pracy na zasadzie jednorazowych umów lub zleceń	8,3	37,5	5,3	19,0	16,7	16,7	27,1	18,2	26,9	20,4
Nie	83,3	37,5	31,6	28,6	75,0	75,0	56,3	63,6	61,5	56,4

Respondenci pytani o plany kadrowe na kolejne 12 miesięcy najczęściej (44,3%) nie potrafili określić jakie działania w tym obszarze będzie podejmować reprezentowana przez nich organizacja. Niemal równie często (42,0%) deklarowane było trwanie dotychczasowej sytuacji – niezależnie czy wcześniej dane zrzeszenie korzystało z płatnej pracy czy też nie. Organizacje, które planowały zatrudnienie pracowników lub zwiększenie ich liczby należały do zdecydowanej mniejszości (12,1%), a deklaracje ograniczenia liczby zatrudnionych występowały sporadycznie (1,7%).

Tabela 39. Plany kadrowe organizacji na kolejne 12 miesięcy

Kategorie	Częstość	Procent
Zatrudnienie pracowników\ zwiększenie liczby płatnych pracowników	21	12,1
Brak zatrudnienia pracowników\ brak zmiany ich liczby	73	42,0
Zwolnienie pracowników\ zmniejszenie ich liczby	3	1,7
Trudno powiedzieć	77	44,3
<i>Ogółem</i>	<i>174</i>	<i>100,0</i>

Dostępne dane pozwalają przyjrzeć się zróżnicowaniu planów kadrowych organizacji reprezentowanych w sondażu w poszczególnych krajach. Najbardziej sprecyzowane zamierzenia okazały się mieć stowarzyszenia w Wielkiej Brytanii (jedynie 19,0% wskazań na odpowiedź „Trudno powiedzieć”) oraz w Hiszpanii (20,0%). Z kolei, zdecydowanie najmniej sprecyzowane były plany organizacji ze Szwecji (72,7% takich wskazań). Planowane zatrudnienie pracowników lub zwiększenie ich liczby najczęściej dotyczyło organizacji w Norwegii (37,5%), Irlandii (26,3%) i Wielkiej Brytanii (23,8%). Natomiast zamiar zmniejszenia liczby pracowników występował incydentalnie i jedynie w Wielkiej Brytanii (9,5%) i Holandii (8,3%). Należy przy tym brać pod uwagę, że stałe zatrudnianie płatnych pracowników dotyczyło mniej niż co czwartej z ogółu badanych organizacji. W większość krajów objętych sondażem dominowały stowarzyszenia, które nie będą zmieniały liczby zatrudnianych pracowników (również niezatrudniające).

Tabela 40. Plany kadrowe organizacji na kolejne 12 miesięcy według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Zatrudnienie pracowników \ zwiększenie liczby płatnych pracowników	0,0	37,5	26,3	23,8	0,0	9,1	8,7	10,0	4,0	12,1
Brak zatrudnienia pracowników\ brak zmiany ich liczby	27,3	25,0	42,1	47,6	41,7	36,4	41,3	70,0	44,0	42,0
Zwolnienie pracowników\ zmniejszenie ich liczby	0,0	0,0	0,0	9,5	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7
Trudno powiedzieć	72,7	37,5	31,6	19,0	50,0	54,5	50,0	20,0	52,0	44,3

Liczba członków należących do organizacji objętych badaniem była silnie zróżnicowana. Średnia wyniosła 106 osób, przy medianie i dominancie 50 osób. Jednocześnie odnotowano wysokie odchylenie standardowe (225) wynikające z obecności w próbie badawczej kilku organizacji mających relatywnie dużą na tle pozostałych zrzeszeń liczbę członków.

Tabela 41. Liczba członków organizacji - statystyki opisowe

Ważne	162
Średnia	106,34

Mediana	49,50
Dominanta	50
Odchylenie standardowe	225,064
Minimum	3
Maksimum	2500

Najliczniej w próbie badawczej występowały organizacje mające 21-50 członków (31,9%) oraz 51-150 członków (25,2%). Mniej licznie reprezentowane były zrzeszenia większe liczące 151-500 osób (16,0%) oraz mniejsze mające 11-20 członków (12,3%). Przeprowadzone analizy międzykrajowe nie pozwalają wskazać żadnych wzorców dotyczących zróżnicowania wielkości organizacji reprezentowanych w sondażu.

Tabela 42. Liczba członków organizacji w przedziałach

Kategorie	Częstość	Procent
do 5	7	4,3
6-10	14	8,6
11-20	20	12,3
21-50	52	31,9
51-150	41	25,2
151-500	26	16,0
powyżej 500	3	1,8
<i>Ogółem</i>	<i>163</i>	<i>100,0</i>

Członkowie diagnozowanych organizacji najczęściej byli imigrantami z lat 90. XX wieku oraz początku lat 2000-ych (52,8%) oraz imigrantami poakcesyjnymi (50% wskazań). Relatywnie często wskazywano również na imigrantów z lat 80. XX w. (33,3% odpowiedzi) oraz, co interesujące, na osoby, które osiedliły się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej i ich potomków (23,3%). W przypadku „innych grup” wskazywano przede wszystkim małżeństwa mieszane i obywateli państw pobytu. Warto zwrócić uwagę, że niemal co 7 respondentowi (13,9%) trudno było określić kto tworzy bazę członkowską danego zrzeszenia.

Tabela 43. Członkowie organizacji według przynależności do fal migracyjnych

Kategorie	Liczebność	Procent*
Imigranci zarobkowi z lat 90 i początku następnej dekady (do 2004)	95	52,8
Imigranci poakcesyjni	90	50,0
Imigranci „solidarnościowi” i polityczni z lat 80.	60	33,3
Imigranci, którzy osiedlili się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej i ich potomkowie	42	23,3
Imigranci z lat 70.	36	20,0
Potomkowie imigrantów sprzed II wojny światowej	30	16,7
Inne grupy	29	16,1
Trudno powiedzieć	25	13,9

Imigranci „marcowi” z 1968 roku	20	11,1
Potomkowie imigrantów z XIX wieku	8	4,4

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Interesujące zróżnicowania uwidaczniają się przy zestawieniu deklaracji o przynależności członków organizacji do fal migracyjnych z lokalizacją poszczególnych stowarzyszeń. Z jednej strony, uwidacznia się do intuicyjnie spodziewany prawdopodobny związek tej charakterystyki z przebiegiem procesów migracyjnych do poszczególnych krajów - np. ponadprzeciętnie wysoki odsetek wskazań na przynależność potomków XIX-wiecznych imigrantów we Francji, imigrantów „marcowych” w Szwecji czy poakcesyjnych w Wielkiej Brytanii i Irlandii. Z drugiej strony, niektóre rozkłady bywają zaskakujące i nieoczywiste. Przykładowo, można wskazać na zaledwie 11,5% wskazań przedstawicieli włoskich i 36,4% holenderskich organizacji polonijnych na przynależność imigrantów poakcesyjnych. Szczególnie w przypadku stowarzyszeń zlokalizowanych w Holandii, gdzie obserwowana była masowa fala migracji poakcesyjnych jest to relatywnie niski odsetek. Co również zwraca uwagę, reprezentantom stowarzyszeń z Holandii (27,3%), Włoch (23,1%) i Francji (20,8%) relatywnie często trudno było jednoznacznie stwierdzić jakie jest tło migracyjne bazy członkowskiej. Z kolei, najczęściej na „inne grupy”, czyli głównie obywateli państw pobytu (w tym partnerów imigrantów z Polski) wskazywano w przypadku Włoch (26,9%) i Niemiec (25,0%).

Tabela 44. Członkowie organizacji według przynależności do fal migracyjnych według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Potomkowie imigrantów z XIX wieku	8,3	0,0	0,0	0,0	9,1	4,2	10,4	0,0	0,0	4,4
Potomkowie imigrantów sprzed II wojny światowej	8,3	0,0	0,0	0,0	27,3	0,0	52,1	0,0	3,8	16,7
Imigranci i ich potomkowie, którzy osiedlili się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej	25,0	0,0	5,3	38,1	36,4	16,7	35,4	0,0	19,2	23,3
Imigranci „marcowi” z 1968 roku	41,7	12,5	0,0	23,8	0,0	12,5	8,3	0,0	7,7	11,1
Imigranci z lat 70.	50,0	12,5	5,3	23,8	0,0	29,2	25,0	0,0	15,4	20,0
Imigranci „solidarnościowi” i polityczni z lat 80.	66,7	25,0	5,3	23,8	18,2	66,7	37,5	18,2	23,1	33,3
Imigranci zarobkowi z lat 90 i początku	58,3	50,0	15,8	47,6	54,5	66,7	54,2	45,5	69,2	52,8

następnej dekady (do 2004)										
Imigranci poakcesyjni	66,7	75,0	94,7	90,5	36,4	45,8	27,1	72,7	11,5	50,0
Inne grupy	8,3	12,5	15,8	4,8	9,1	25,0	14,6	18,2	26,9	16,1
Trudno powiedzieć	0,0	12,5	0,0	4,8	27,3	16,7	20,8	0,0	23,1	13,9

Badani zostali następnie poproszeni o oszacowanie jaka część bazy członkowskiej poszczególnych organizacji włącza się aktywnie w ich funkcjonowanie. Najczęściej wskazywano, że udział zaangażowanych członków wynosi poniżej 20% (26,3% odpowiedzi) i między 20% a 40% (25,1% wskazań). Co interesujące, dość często (19,6%) respondenci deklarowali, że niemal wszyscy (80-100%) członkowie diagnozowanych organizacji biorą aktywny udział w ich życiu. Takie zjawisko częściej było deklarowane przez przedstawicieli mniejszych organizacji (poniżej 20 członków), jednak nie stwierdzono występowania statystycznie istotnej zależności.

Tabela 45. Udział członków aktywnie włączających się w życie organizacji

Kategorie	Częstość	Procent
Poniżej 20%	47	26,3
20%-40%	45	25,1
40%-60%	29	16,2
60%-80%	23	12,8
80%-100%	35	19,6
<i>Ogółem</i>	<i>179</i>	<i>100,0</i>

Wyniki analizy międzykrajowej wskazują, że najczęściej deklarowano relatywnie niski odsetek członków aktywnie włączających się w życie organizacji w Norwegii, Hiszpanii oraz we Włoszech. Z kolei, w największym stopniu zmobilizowanie bazy członkowskiej występować miało w Niemczech oraz Holandii. Widoczne w poniższej tabeli zróżnicowanie nie jest jednak statystycznie istotne.

Tabela 46. Udział członków aktywnie włączających się w życie organizacji według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Poniżej 20%	25,0	37,5	31,6	33,3	18,2	8,3	25,0	45,5	28,0	26,3
20%-40%	16,7	37,5	21,1	19,0	18,2	33,3	29,2	18,2	24,0	25,1
40%-60%	33,3	25,0	10,5	9,5	9,1	12,5	16,7	9,1	24,0	16,2
60%-80%	8,3	0,0	10,5	4,8	36,4	20,8	14,6	0,0	12,0	12,8
80%-100%	16,7	0,0	26,3	33,3	18,2	25,0	14,6	27,3	12,0	19,6

W większości (43,3%) organizacji objętych sondażem baza członkowska w ciągu 2 lat poprzedzających badanie była stabilna i nie uległa zmianie. Wśród pozostałych

podmiotów dominowały organizacje, których skład członkowski wzrósł (35,0% wskazań), a spadek we wspomnianym okresie dotyczył jedynie 15,6% zrzeszeń.

Tabela 47. Zmiana składu członkowskiego organizacji w ciągu ostatnich 24 miesięcy

Kategorie	Liczebność	Procent
Wzrost liczby członków	62	34,4
Spadek liczby członków	27	15,0
Brak zmian liczby członków	78	43,3
Trudno powiedzieć	13	7,2
<i>Ogółem</i>	<i>180</i>	<i>100,0</i>

Najwyższy odsetek polskich organizacji imigranckich o stabilnym składzie członkowskim obserwowany był we Francji (58,3%), Irlandii (52,6%) oraz w Niemczech (45,8%). Z kolei wzrost liczebności bazy członkowskiej najczęściej dotyczył stowarzyszeń polonijnych w Hiszpanii (54,5%), Norwegii (50,0%) i Wielkiej Brytanii (47,6%). Natomiast spadki ponadprzeciętnie często deklarowane były przez przedstawicieli organizacji zlokalizowanych w Szwecji (33,3%) i Holandii (27,3%).

Tabela 48. Zmiana składu członkowskiego organizacji w ciągu ostatnich 24 miesięcy według krajów (w %)

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Wzrost liczby członków	33,3	50,0	36,8	47,6	27,3	29,2	25,0	54,5	34,6	34,4
Spadek liczby członków	33,3	12,5	10,5	9,5	27,3	16,7	12,5	18,2	11,5	15,0
Brak zmian liczby członków	33,3	25,0	52,6	38,1	36,4	45,8	58,3	9,1	38,5	43,3
Trudno powiedzieć	0,0	12,5	0,0	4,8	9,1	8,3	4,2	18,2	15,4	7,2

Niemal 2 na 3 organizacje polonijne (65,5%) objęte badaniem korzystały w swojej działalności z pracy wolontariuszy niebędących członkami organizacji. Średnio takich osób wykonujących pracę wolontariacką na rzecz diagnozowanych zrzeszeń było 17, podczas gdy mediana wyniosła 12 a dominanta 20. Organizacja korzystająca z pracy wolontariackiej w największej skali współpracowała ze 100 osobami. W rozkładzie w oparciu o przedziały liczby wolontariuszy dominowały organizacje angażujące 11-20 (31%) oraz poniżej 5 wolontariuszy (28,3%).

Tabela 49. Uczestnictwo wolontariuszy nie będących członkami w pracach organizacji

Kategorie	Częstość	Procent
Tak	116	65,5
Nie	61	34,5
<i>Ogółem</i>	<i>177</i>	<i>100,0</i>

Tabela 50. Liczba wolontariuszy nie będących członkami organizacji - statystyki opisowe

N	Ważne	113
Średnia		17,12
Mediana		12,00
Dominanta		20
Odchylenie standardowe		17,000
Minimum		0
Maksimum		100

Tabela 51. Liczba wolontariuszy nie będących członkami organizacji w przedziałach

Kategorie	Częstość	Procent
do 5	32	28,3
6-10	22	19,5
11-20	35	31,0
21-50	22	19,5
powyżej 50	2	1,8
<i>Ogółem</i>	<i>113</i>	<i>100,0</i>

W zdecydowanej większości przypadków (90,1%) członkowie organizacji objętych badaniem deklarowali, że komunikowali się ze sobą przeważnie po polsku. Jednocześnie sytuacje, w których często używanym w zrzeszeniach językiem był język kraju pobytu również były częste (53,6% wskazań). Gdy respondenci wskazywali na wykorzystanie innego języka (7,2%) przeważnie był to język angielski w państwach nieanglojęzycznych.

Tabela 52. Język komunikowania się członków organizacji

Kategorie	Liczebność	Procent*
Język polski	163	90,1
Język kraju pobytu	97	53,6
Inny język	13	7,2

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Praktyki związane z komunikowaniem się ze sobą przez członków organizacji różniły się pomiędzy krajami. O ile wykorzystanie języka polskiego dotyczyło w każdym kraju zdecydowanej większości reprezentowanych organizacji (od 81,3% we Francji do 100% w Szwecji, Norwegii i Hiszpanii), to w przypadku języka kraju pobytu zaobserwowane różnice były zauważalnie większe. Podczas, gdy we Francji w aż 83,3% przypadków przeważnie komunikowano się ze sobą po francusku, to w Szwecji odpowiedni odsetek wynosił 8,3%, a w Norwegii 12,5%. Ponownie wskazana jest ostrożność w uogólnianiu wniosków ze względu na niskie liczebności odpowiedzi w części krajów.

Tabela 53. Język komunikowania się członków organizacji według krajów (w %)*

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Język polski	100	100	84,2	95,2	91,7	95,8	81,3	100	88,5	90,1
Język kraju pobytu	8,3	12,5	36,8	33,3	58,3	58,3	83,3	36,4	61,5	53,6
Inny język	0,0	12,5	10,5	4,8	8,3	8,3	10,4	9,1	0,0	7,2

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Respondenci ankietowani w sondażu zostali również poproszeni o wskazanie wykorzystywanych w poszczególnych organizacjach polonijnych form komunikacji z otoczeniem. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi kanałami komunikowania podmiotów objętych badaniem na zewnątrz była poczta elektroniczna (89,2%) oraz strona internetowa (77,3%). Zauważalny odsetek organizacji korzystał również z mediów społecznościowych (54,0%) – przede wszystkim z facebook.com, nieco rzadziej twitter.com, a sporadycznie linkedin.com czy instagram.com. Pozostałe formy komunikacji – blog (11,4%), forum internetowe (8,5%) czy czasopismo (8,5%) występowały znacznie rzadziej. Wśród innych form wskazywano newsletter, telefon danego zrzeszenia czy różne formy ogłoszeń w przestrzeni publicznej.

Tabela 54. Kanały komunikowania organizacji z otoczeniem

Kategorie	Liczebność	Procent*
Email	158	89,8
Strona www	136	77,3
Media społecznościowe	95	54,0
Blog	20	11,4
Forum internetowe	15	8,5
Czasopismo	15	8,5
Inne	15	8,5

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

V.2. Sytuacja finansowa i lokalowa

Diagnozowana ocena sytuacji finansowej organizacji była wyraźnie zależna od celów, które miały realizować posiadane zasoby finansowe. O ile bowiem połowa respondentów oceniała środki będące w dyspozycji danego zrzeszenia za wystarczające na bieżącą działalność, to już jedynie co trzeci formułował taką ocenę w odniesieniu do zasobów na działalność statutową. Najgorzej natomiast były oceniane finanse będące do dyspozycji poszczególnych zrzeszeń na wynagrodzenia (przez jedynie 19,7% badanych uznawane były za wystarczające) oraz na cele inwestycyjne (odpowiednio tylko 17,1% wskazań).

Tabela 55. Ocena sytuacji finansowej organizacji

Aspekty sytuacji finansowej		Wystarczające	Niewystarczające	Ogółem
Środki na bieżącą działalność organizacji (koszty utrzymania siedziby, opłaty za media, materiały biurowe, itp.)	Częstość	89	86	175
	%	50,9	49,1	100
Środki na działalność statutową (realizację działań i projektów dla odbiorców organizacji)	Częstość	57	116	173
	%	32,9	67,1	100
Środki na wynagrodzenia osób zaangażowanych w działalność	Częstość	31	126	157
	%	19,7	80,3	100
Środki na cele inwestycyjne (remonty siedziby, zakup wyposażenia biurowego, komputerów, itp.)	Częstość	28	136	164
	%	17,1	82,9	100

Ocenę sytuacji finansowej w dwóch zasadniczych obszarach – posiadanych środkach na bieżącą działalność oraz na działalność statutową organizacji – poddano analizie w ujęciu międzykrajowym. Rozkład zebranych odpowiedzi okazał się być zauważalnie zróżnicowany. W przypadku środków na bieżącą działalność krajami, w których przeważały odpowiedzi świadczące o posiadaniu przez polskie organizacje imigranckie wystarczających zasobów były: Norwegia, Wielka Brytania, Holandia i Francja. Przeciwny stan rzeczy – przeważające wskazania na brak wystarczających środków obserwowany był w: Szwecji, Irlandii, Niemczech i Włoszech. Z kolei, w odniesieniu do posiadanych środków na działalność statutową najlepsza sytuacja była obserwowana w Norwegii, Wielkiej Brytanii i Szwecji (co najmniej 40% pozytywnych wskazań). Paradoksalne okazuje się być zatem położenie materialne reprezentowanych w sondażu polskich organizacji imigranckich w Szwecji – z jednej strony, na tle pozostałych krajów okazują się mieć trudności z pozyskaniem środków na bieżącą działalność przy relatywnie dobrym dostępie do zasobów na działalność statutową. Widoczne w poniższej tabeli zróżnicowanie nie jest jednak statystycznie istotne.

Tabela 56. Ocena sytuacji finansowej organizacji w wybranych obszarach według krajów (w %)

		Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Środki na bieżącą działalność	Wystarczające	36,4	62,5	31,6	65,0	66,7	43,5	60,9	50,0	38,5	50,9
	Niewystarczające	63,6	37,5	68,4	35,0	33,3	56,5	39,1	50,0	61,5	49,1
Środki na działalność statutową	Wystarczające	40,0	50,0	31,6	42,1	33,3	26,1	36,2	30,0	20,0	32,9
	Niewystarczające	60,0	50,0	68,4	57,9	66,7	73,9	63,8	70,0	80,0	67,1

Oprócz względnej oceny sytuacji finansowej organizacji polonijnych formułowanej przez ich przedstawicieli przeprowadzona diagnoza dostarczyła również danych bezwzględnych dających pogląd na kondycję w tym obszarze. Pierwszym rodzajem tych danych była informacja o wielkości rocznych przychodów ogółem poszczególnych podmiotów w 2015 r. (rok poprzedzający rozpoczęcie realizacji sondażu). Skala przychodów okazała się być wśród badanych organizacji polonijnych silnie zróżnicowana. Najczęściej deklarowane przychody mieściły się w przedziale 1001-5000 EUR. W zdecydowanej wielkości przypadków (niemal 7 na 10 uzyskanych odpowiedzi) wspomniane przychody nie przekroczyły 10 000 EUR. Jednocześnie więcej niż co piąta organizacja pozyskała mniej niż 500 EUR. Na drugim końcu skali mieściły się pojedyncze przypadki organizacji (4,0%), które pozyskały kwoty przekraczające 100 000 EUR. Były to przede wszystkim organizacje, które prowadziły działalność o charakterze pomocowym i rzeczniczym, również w ramach systemu instytucjonalnego danego kraju pobytu. Co interesujące, co 11 respondentowi trudno było oszacować przychody organizacji imigranckiej, którą reprezentował.

Tabela 57. Wielkość rocznych przychodów ogółem organizacji w 2015 r.

Kategorie	Częstość	Procent
0 - 100 Euro	17	9,7
101 - 500 Euro	20	11,4
501 - 1 000 Euro	22	12,5
1 001 - 5 000 Euro	40	22,7
5 001 - 10 000 Euro	22	12,5
10 001 - 50 000 Euro	20	11,4
50 001 - 100 000 Euro	12	6,8
100 001 - 500 000 Euro	4	2,3
Powyżej 500 000 Euro	3	1,7
Trudno powiedzieć	16	9,1
<i>Ogółem</i>	<i>176</i>	<i>100,0</i>

Dla większości organizacji (51,7%) wielkość przychodów w 2015 r. i latach wcześniejszych była stała. Podmiotów, które odnotowały zmiany in plus (24,7%) w tym obszarze funkcjonowania było niemal tyle samo co organizacji, których sytuacja zmieniła się in minus (23,6%).

Tabela 58. Wielkość przychodów organizacji w 2015 r. w porównaniu do lat wcześniejszych

Kategorie	Częstość	Procent
Zwiększyła się	44	24,7
Zmniejszyła się	42	23,6
Pozostała bez zmian	92	51,7
<i>Ogółem</i>	<i>178</i>	<i>100,0</i>

Dynamika wielkości przychodów organizacji w poszczególnych krajach objętych sondażem różniła się. Wśród krajów, w których odnotowano przeważające wskazania

na zwiększanie się przychodów organizacji była Norwegia (75% odpowiedzi) i Irlandia (52,6%). Z kolei, deklaracje o obniżaniu się przychodów stowarzyszeń dominowały w Holandii (50%). W większości krajów najczęściej wskazywano na brak znaczących zmian w poziomie uzyskiwanych przychodów. Wskazana jest ostrożność w uogólnianiu wniosków ze względu na niskie liczebności odpowiedzi w części krajów.

Tabela 59. Wielkość przychodów organizacji w 2015 r. w porównaniu do lat wcześniejszych według krajów (w %)*

	Szwecja	Norwegia	Irlandia	Wielka Brytania	Holandia	Niemcy	Francja	Hiszpania	Włochy	Ogółem
Zwiększyła się	8,3	75,0	52,6	42,9	8,3	27,3	12,5	36,4	4,0	24,7
Zmniejszyła się	33,3	12,5	21,1	9,5	50,0	22,7	29,2	18,2	16,0	23,6
Pozostała bez zmian	58,3	12,5	26,3	47,6	41,7	50,0	58,3	45,5	80,0	51,7

W strukturze przychodów organizacji objętych badaniem zdecydowanie najczęściej występowały dwa źródła: składki członkowskie (71,5% wskazań) oraz wsparcie ze strony różnych instytucji polskich (61,0%). Zauważalnie rzadziej organizacje polonijne czerpały środki finansowe na działalność z darowizn od indywidualnych osób (38,4%), dochodów z różnego rodzaju akcji (27,3%), źródeł samorządowych kraju pobytu na poziomie lokalnym (25,0%) oraz opłat pobieranych w ramach odpłatnej działalności statutowej danego podmiotu (23,3%). Dalsze według częstotliwości występowania źródła środków finansowych to wsparcie od polskich NGO (22,1%), źródła publiczne kraju pobytu na poziomie regionalnym (19,8%) oraz darowizny od firm i instytucji (19,2% wskazań). Inne źródła finansowania deklarowane były relatywnie rzadziej.

Tabela 60. Źródła finansowania wykorzystywane przez organizacje w ciągu poprzednich 36 miesięcy

Kategorie	Liczebność	Procent*
Składki członkowskie	123	71,5
Wsparcie ze strony instytucji polskich (ambasady, konsulaty, środki Senatu, ministerialne, itp.)	105	61,0
Darowizny od osób fizycznych	66	38,4
Dochody z kampanii, zbiórek publicznych, akcji charytatywnych (np. cegiełki, pocztówki)	47	27,3
Źródła samorządowe kraju pobytu – poziom lokalny	43	25,0
Opłaty (zwroty kosztów) w ramach odpłatnej działalności statutowej organizacji	40	23,3
Wsparcie od polskich organizacji pozarządowych (np. Wspólnoty Polskiej)	38	22,1
Źródła publiczne kraju pobytu – poziom regionalny	34	19,8
Darowizny od instytucji i firm	33	19,2

Źródła publiczne kraju pobytu – poziom centralny	22	12,8
Wsparcie od innych organizacji pozarządowych kraju pobytu (w szczególności fundacji)	20	11,6
Źródła publiczne kraju pobytu – środki funduszy Unii Europejskiej	13	7,6
Wsparcie od innych zagranicznych organizacji pozarządowych (w szczególności zagranicznych fundacji)	12	7,0
Dochody z działalności gospodarczej	11	6,4
Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, lokaty, udziały i akcje	8	4,7
Inne źródła	8	4,7
Dochody z majątku np. wynajmu lokali, sprzętu, praw majątkowych itp.	6	3,5
Dotacja przekazana przez inny oddział/element tej samej organizacji (jeśli organizacja jest częścią większej struktury)	1	0,6

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Respondenci zostali następnie poproszeni o wskazanie dwóch źródeł, które z punktu widzenia reprezentowanej przez nich organizacji postrzegali jako kluczowe. W tym przypadku zdecydowanie najczęściej również pojawiły się dwa wspomniane wcześniej źródła finansowania: składki członkowskie (kluczowe dla 41,1% badanych) oraz wsparcie ze strony różnych instytucji polskich (36,6%). Pozostałe sposoby pozyskiwania funduszy występowały znacznie rzadziej – darowizny od osób fizycznych (16,6%), środki z odpłatnej działalności statutowej (12,6%) czy wsparcie od polskich NGO (11,4%). Z kolei, wsparcie ze środków kraju pobytu to zauważalne źródła finansowania organizacji polonijnych objętych sondażem, jednak jedynie w przypadku łącznego potraktowania poszczególnych poziomów administracji państwowej i samorządowej.

Tabela 61. Kluczowe źródła finansowania wykorzystywane przez organizacje w ciągu poprzednich 36 miesięcy

Kategorie	Liczebność	Procent*
Składki członkowskie	72	41,1
Wsparcie ze strony instytucji polskich (ambasady, konsulaty, środki Senatu, ministerialne, itp.)	64	36,6
Darowizny od osób fizycznych	29	16,6
Opłaty (zwroty kosztów) w ramach odpłatnej działalności statutowej organizacji	22	12,6
Wsparcie od polskich organizacji pozarządowych (np. Wspólnoty Polskiej)	20	11,4
Źródła publiczne kraju pobytu – poziom regionalny	17	9,7
Źródła samorządowe kraju pobytu – poziom lokalny	14	8,0
Źródła publiczne kraju pobytu – poziom centralny	13	7,4

Dochody z kampanii, zbiórek publicznych, akcji charytatywnych (np. cegiełki, pocztówki)	12	6,9
Inne źródła	9	5,1
Źródła publiczne kraju pobytu – środki funduszy Unii Europejskiej	8	4,6
Darowizny od instytucji i firm	7	4,0
Dochody z działalności gospodarczej	6	3,4
Wsparcie od innych organizacji pozarządowych kraju pobytu (w szczególności fundacji)	4	2,3
Dochody z majątku np. wynajmu lokali, sprzętu, praw majątkowych itp.	4	2,3
Odsetki bankowe, zyski z kapitału żelaznego, lokaty, udziały i akcje	3	1,7
Wsparcie od innych zagranicznych organizacji pozarządowych (w szczególności zagranicznych fundacji)	1	0,6

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Za pewien wskaźnik kondycji organizacji imigranckich można uznać ich sytuację lokalową. Wśród objętych diagnozą podmiotów najczęstszą sytuacją było umieszczenie siedziby zrzeszenia w domu lub mieszkaniu któregoś z członków (33,5% wskazań). Nieco rzadziej organizacje polonijne wynajmowały siedzibę (25,1%) i/lub współdzieliły ją z innymi organizacjami (20,7%). Co piąta organizacja nie miała stałej siedziby, a jedynie 4,5% podmiotów posiadało lokal na własność. Kategoria odpowiedzi „Inne” dotyczyła w większość dość złożonych sytuacji, gdzie np. stan formalny różni się od stanu faktycznego w odniesieniu do funkcjonowania siedziby organizacji.

Tabela 62. Rodzaj siedziby organizacji

Kategoria	Liczebność	Procent*
Ma siedzibę w domu lub mieszkaniu jednego z członków	60	33,5
Wynajmuje siedzibę	45	25,1
Ma wspólną siedzibę z innymi organizacjami	37	20,7
Nie ma stałej siedziby	37	20,7
Inne	13	7,3
Ma wspólną siedzibę z innymi instytucjami (np. firmą, bądź przedsiębiorstwem jednego z członków)	10	5,6
Posiada własną siedzibę (lokal na własność)	8	4,5

* Poszczególne wartości nie sumują się do 100 ze względu na możliwość wyboru wielokrotnej odpowiedzi.

Większość uczestników badania (54,8%) deklarowała, że podmioty, które reprezentowali posiadały majątek w jakiejś formie (rzeczowej lub finansowej). W większości organizacji posiadających jakiś majątek rzeczowy i/lub finansowy, jego wartość na koniec 2015 r. nie przekroczyła 5000 EUR. Najczęściej jego wartość mieściła się w przedziale 1001-5000 EUR (32,8%). Wszystkie spośród organizacji, które miały posiadać majątek o wartości przekraczającej 500 000 EUR to podmioty mające siedziby

na własność. Polskie organizacje imigranckie w większości (58,7%) nie posiadały natomiast własnego wyposażenia biurowego czy sprzętu komputerowego.

Tabela 63. Posiadanie przez organizację majątku (rzecowego lub finansowego)

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	97	54,8
Nie	80	45,2
Ogółem	177	100,0

Tabela 64. Całkowita wartość majątku organizacji (rzecowego i finansowego) z końcem 2015 r.

Kategoria	Częstość	Procent
101 - 500 Euro	3	4,5
501 - 1 000 Euro	11	16,4
1 001 - 5 000 Euro	22	32,8
5 001 - 10 000 Euro	11	16,4
10 001 - 50 000 Euro	6	9,0
50 001 - 100 000. Euro	2	3,0
Powyżej 500 000 Euro	4	6,0
Trudno powiedzieć	8	11,9
Ogółem	67	100,0

Tabela 65. Posiadanie przez organizację własnego wyposażenia biurowego i sprzętu komputerowego

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	74	41,3
Nie	105	58,7
Ogółem	179	100,0

Wśród polskich organizacji polonijnych objętych badaniem jedynie 7,3% miało prowadzić działalność gospodarczą, której zakres był bardzo zróżnicowany. Według zarejestrowanych wskazań obejmował, między innymi, takie obszary jak działalność edukacyjna (relatywnie najczęstsza), usług doradcze czy turystyczne.

Tabela 66. Prowadzenie działalności gospodarczej przez organizacje

Kategoria	Częstość	Procent
Tak	13	7,3
Nie	166	92,7
Ogółem	179	100,0

VI. Podsumowanie

W przeprowadzonym sondażu wzięło udział 190 przedstawicieli polskich organizacji imigranckich mających siedziby w 9 krajach europejskich – w próbie badawczej najliczniej reprezentowani byli przedstawiciele organizacji zlokalizowanych

we Francji (51 stowarzyszeń), Włoszech (29), Niemczech (24) oraz Wielkiej Brytanii i Irlandii (po 21). Organizacje reprezentowane w badaniu w większości zostały założone po akcesji Polski do Unii Europejskiej (52,4%) oraz w okresie 1990-2003 (27,0%). Organizacje, których przedstawiciele wzięli udział w sondażu w zdecydowanej większości były zarejestrowane – jedynie 5,8% nie miało sformalizowanego statusu prawnego. Większość podmiotów (81,1%) funkcjonowała jako różnego rodzaju stowarzyszenia. Stowarzyszenia te w większości prowadziły działania, które można określić mianem średniego zasięgu – obejmowały swoimi aktywnościami region (42,6%) lub teren gminy/miasta/powiatu/hrabstwa (41,1%). Relatywnie często działania organizacji obejmowały też cały kraj pobytu (36,3%).

Zdecydowanie najpowszechniej występującymi polami działań organizacji były trzy obszary: kultury i sztuki (78,9%), podtrzymywania tradycji i tożsamości narodowej (78,4%) oraz promocji Polski w społeczeństwie kraju pobytu (76,3%). Nieco mniej powszechnie, ale wciąż często organizacje deklarowały podejmowanie działań w polu edukacji i wychowania (63,2%). Natomiast, w przypadku wskazywanych przez respondentów kluczowych pól działań ujawniła się wyraźna dominacja trzech zasadniczych priorytetów: kultury i sztuki (41,6%), podtrzymywania tradycji i tożsamości narodowej (40,5%) oraz edukacji i wychowania (39,5%). Promocja Polski w społeczeństwie kraju pobytu okazała się być obszarem kluczowych działań jedynie dla co czwartej spośród objętych sondażem podmiotów (24,7%). Zatem wśród ankietowanych organizacji relatywnie częste działania na rzecz promocji kraju pochodzenia nie mają jednocześnie wysokiego priorytetu.

W przypadku dwóch trzecich organizacji objętych sondażem liczba odbiorców działań w roku poprzedzającym badanie nie przekroczyła 500 osób – dominowały wśród nich deklaracje o gronie odbiorców mieszczącym się w przedziale 150-500 osób (32,0%) oraz 51-150 osób (24,4%). W przypadku większości badanych organizacji (56,8%) adresatami podejmowanych przez nie działań byli imigranci zarobkowi z lat 90-tych XX wieku i początku następnej dekady (do 2004). Niemal równie często (49,5%) uczestnicy sondażu deklarowali aktywności dla imigrantów poakcesyjnych. Zauważalnie rzadziej wskazywano na działania kierowane do imigrantów z lat 80-tych (36,3%). Analizy międzykrajowe wskazują na występowanie wpływu dynamiki w czasie procesu migracyjnego na bazę adresatów działań stowarzyszeń. Polskie organizacje imigranckie w krajach z długą historią migracji z Polski (Niemcy, Francja, Holandia) kierują swoją działalność do potomków imigrantów z XIX w. czy sprzed II wojny światowej. Organizacje kierujące swoją działalność do imigrantów „marcowych” z 1968 r. najliczniej występowało w Szwecji (41,7%) oraz w Niemczech (16,7%) i we Francji (13,7%). Z kolei, w przypadku najnowszej – poakcesyjnej, fali migracyjnej największy odsetek organizacji kierujących działania do jej reprezentantów odnotowano w Irlandii (95,2%).

Zauważalny odsetek zrzeszeń objętych badaniem (39,7%) miał w swojej ofercie różne formy działań skierowanych do osób nowoprzybyłych z Polski. W zdecydowanej większości podejmowane działania mieściły się w trzech zasadniczych obszarach: działalności informacyjnej dotyczącej różnych aspektów życia w krajach pobytu (45,3% wskazań), różnych form działań związanych na podtrzymywanie tożsamości i kontaktu z kręgiem kulturowym związanym z Polską (26,7%) oraz edukacji językowej

– najczęściej w postaci kursów języka urzędowego w danym kraju pobytu (20%) a także nauczania języka polskiego, przede wszystkim dla dzieci imigrantów.

Respondenci postrzegali rolę organizacji polonijnych, które reprezentowali przede wszystkim w trzech obszarach: afirmacji kulturowej polskości w polskiej grupie etnicznej w kraju pobytu (85,3% wskazań), tworzenia pozytywnego wizerunku Polski (85,1%) i Polaków (83,2%) w kraju pobytu oraz dla wewnętrznej integracji zbiorowości polskiej w danym państwie (79% odpowiedzi). Za zauważalnie mniej ważne, ale wciąż istotne postrzegane były: rola związana z utrzymywaniem więzi z krajem pochodzenia (68,8%) oraz nauczaniem języka polskiego (61,4%). Wśród polskich organizacji polonijnych objętych badaniem jedynie 7,3% miało prowadzić działalność gospodarczą, której zakres był bardzo zróżnicowany. Według zarejestrowanych wskazań obejmował, między innymi, takie obszary jak działalność edukacyjna (relatywnie najczęstsza), usług doradcze czy turystyczne. Uczestnicy sondażu w zdecydowanej większości przedstawiali optymistyczną wizję działalności reprezentowanych przez nich organizacji – 63,5% odpowiedzi wskazywało na plany rozwijania działalności, a 28,2% na utrzymanie działalności na dotychczasowym poziomie. Odpowiedzi sugerujące ograniczenie, zawieszenie lub zakończenie działalności występowały sporadycznie.

Zrzeszenia objęte badaniem w większości nie należały do porozumień polskich organizacji w poszczególnych krajach pobytu – odnotowano 38,4% faktycznych wskazań na porozumienia polskich zrzeszeń. Jednocześnie w zdecydowanej większości podmioty objęte sondażem współpracowały z nie więcej niż 5 innymi polskimi organizacjami imigranckimi (62,6%), a dla ponad 94% zrzeszeń sieć współpracy była nie większa niż 20 organizacji. Analogiczne do omówionego powyżej pytanie dotyczyło przynależności do porozumień ogółu organizacji pozarządowych w kraju pobytu – w tym przypadku odsetek pozytywnych wskazań był zauważalnie niższy - jedynie 19,7% organizacji objętych badaniem należało do tego typu porozumień. Uczestnicy sondażu zostali również zapytani o przynależność do zagranicznych/międzynarodowych porozumień organizacji pozarządowych – faktyczne pozytywne deklaracje odnotowano w przypadku 18,9%. Na podobnym poziomie utrzymuje się przynależność przedstawicieli organizacji objętych sondażem do rad obcokrajowców, migrantów lub rad integracyjnych w kraju pobytu (19%).

Wśród partnerów należących do trzeciego sektora polskie organizacje imigranckie poddawane diagnozie najczęściej deklarowały współpracę z innymi organizacjami polonijnymi w poszczególnych krajach pobytu. Mianowicie, aż niemal 9 na 10 badanych podmiotów miało podejmować tego typu kooperację regularnie (44,9%) lub sporadycznie (44,9%). Najwyższy odsetek stowarzyszeń niewspółpracujących z innymi organizacjami polonijnymi w danym kraju pobytu zarejestrowany został w Holandii (27,%) oraz we Francji (23,9%). Z kolei, najczęściej regularna współpraca była deklarowana przez ankietowanych w Irlandii (71,4%) oraz w Norwegii (66,7%). Najrzadziej regularna współpraca ma odbywać się we Francji (26,1%).

Dość powszechnie deklarowana była również współpraca ponadnarodowa z innymi organizacjami polonijnymi – dotyczyła ona niemal 2 na 3 organizacji uwzględnionych w sondażu (20,% regularnie i 42,2% sporadycznie). Na podobnym poziomie odnotowano deklaracje o występowaniu współpracy z innymi organizacjami etnicznymi

w kraju pobytu (20,1% wskazań na regularną i 38,4% na sporadyczną kooperację). Wyraźnie najwyższy odsetek organizacjami deklarujących brak takiej współpracy odnotowany został w Holandii (80,0%), natomiast najniższy we Włoszech (16,7%). Relatywnie wysokie odsetki regularnej współpracy ze stowarzyszeniami innych grup etnicznych dotyczyły Włoch (41,7%) oraz Hiszpanii (30,0%). Z kolei, ponadnarodowa współpraca z innymi niż polskie organizacjami etnicznymi występowała już sporadycznie i dotyczyła mniej niż 1/5 badanych podmiotów. Relatywnie powszechnie (6 na 10) badani przedstawiciele organizacji deklarowali natomiast kooperację z NGO, który terenem działania jest Polska – w przypadku 21,2% miała być to współpraca regularna, a dla 38,8% sporadyczna.

Wśród partnerów objętych badaniem polskich organizacji imigranckich należących do sektora publicznego zdecydowanie najczęściej odnotowano deklaracje o podejmowaniu współpracy z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi w kraju pobytu (ponad 91% wskazań). Z tego aż 58,6% organizacji polonijnych poddanych diagnozie miało tego typu kooperację podejmować regularnie. Regularna współpraca w największym stopniu dotyczyła stowarzyszeń we Włoszech (84,0%), w Irlandii (76,2%) oraz Hiszpanii (72,7%). W szeregu państw (Norwegia, Hiszpania, Włochy) nie wystąpiły w ogóle wskazania na brak takiej kooperacji. Najwyższe odsetki deklaracji o braku współpracy odnotowano natomiast w Szwecji (25,0%) i Holandii (16,7%).

Z kolei, kontakty z instytucjami państwowymi znajdującymi się w Polsce deklarowało nieco poniżej połowy badanych przedstawicieli (34% sporadycznie i 14,2% regularnie). Natomiast wśród instytucji w kraju pobytu organizacje polonijne objęte sondażem zdecydowanie najczęściej miały współpracować z samorządami lokalnymi – 19,8% regularnie i 37,7% sporadycznie. W przypadku samorządu lokalnego w kraju pobytu najczęściej brak współpracy deklarowały polskie organizacje imigranckie w Holandii (70,0% wskazań), Francji (51,2%) i Szwecji (50,0%). Z kolei regularna współpraca najczęściej podejmowana miała być przez stowarzyszenia działające na terenie Hiszpanii (40,0%) oraz Wielkiej Brytanii i Irlandii (po 31,6%). Współpraca z krajowymi i regionalnymi instytucjami państwowymi była deklarowana rzadziej i dotyczyła nieco mniej niż połowy polskich organizacji uczestniczących w diagnozie. Zdecydowanie najrzadziej występowała współpraca z ciałami doradczymi o charakterze integracyjnym – dotyczyła 4 na 10 ankietowanych organizacji, z czego w większości przypadków (26,5%) miała charakter sporadyczny.

Wśród innych partnerów współpracy objętych badaniem organizacji polonijnych zdecydowanie najczęściej występował kościół i związki wyznaniowe – niemal 2 na 3 uczestników sondażu reprezentujących stowarzyszenia deklarowało taką kooperację, z czego zauważalny odsetek (27,6%) wskazywał na jej regularny charakter. Relatywnie najmniejsza skala współpracy charakteryzowała Holandię – 54,5% nie współpracujących stowarzyszeń i 18,2% współpracujących regularnie oraz Irlandię – odpowiednio 45,0% i 5,0% wskazań. Interesujący rozkład odpowiedzi odnotowano w Niemczech, gdzie obserwowane jest swoiste „pęknięcie” wśród reprezentowanych w sondażu polskich organizacji imigranckich. Mianowicie, niemieckie organizacje polonijne albo w ogóle nie współpracują z kościołami czy związkami wyznaniowymi (43,5%) albo współpracują z nimi regularnie (52,2%). Polskie organizacje imigranckie

konstytuujące próbę badawczą w niewielkim stopniu współpracowały natomiast z partiami i organizacjami politycznymi w kraju pobytu (18,6%) oraz w bardzo niskim stopniu w Polsce (jedynie 6,8% wskazań).

Ponadto, uwagę zwraca wysoka deklarowana skala współpracy z mediami lokalnymi w kraju pobytu – niemal 7 na 10 badanych organizacji miało prowadzić taką kooperację, choć większość sporadycznie (54,3%). W przypadku mediów ogólnokrajowych taka współpraca występowała już zauważalnie rzadziej – wśród nieco ponad 4 na 10 podmiotów objętych sondażem i przede wszystkim sporadycznie (36,4%). Relatywnie często objęte sondażem organizacje (2 na 3 diagnozowane podmioty) współpracowały natomiast z polskojęzycznym mediami na terenie kraju pobytu – przy czym regularna współpraca dotyczyła ponad ¼ spośród nich. W przypadku mediów działających na terenie Polski taka współpraca była znacznie rzadsza – dotyczyła 38,7% zrzeszeń tworzących próbę badawczą, w dominującej większości przypadków miała sporadyczny charakter (36,2%).

Diagnozie poddane również wewnętrzne aspekty funkcjonowania organizacji polonijnych. Zarządy stowarzyszeń objętych sondażem średnio tworzyło 6 osób, natomiast dominanta i mediana wyniosły 5. Wysoka wartość maksymalna oraz relatywnie wysoka średnia i odchylenie standardowe wynikają ze specyficznego modelu zarządzania niektórych organizacji parasolowych, w których według deklaracji respondentów zarząd tworzą przedstawiciele poszczególnych organizacji członkowskich. Przeciętny zarząd organizacji poddanych diagnozie był w większym stopniu tworzony przez kobiety (średnia niemal 4, dominanta i mediana 3). W niewielkim stopniu ciała sterujące poszczególnych organizacji włączały natomiast osoby poniżej 35 roku życia – średnio należała do nich 1 osoba w tym przedziale wiekowym, natomiast w 52,5% przypadków nie było członków zarządu w takim wieku.

Niemal połowa z organizacji reprezentowanych w sondażu (43,6%) w ciągu roku poprzedzającego badanie w jakichś sposób korzystała z płatnej pracy – w przypadku niemal ¼ przypadków taka współpraca miała charakter stały, a w 1/5 sporadyczny. Najczęściej w jakiejś formie zatrudniały pracowników stowarzyszenia z Wielkiej Brytanii (71,4%), Irlandii (68,4%) i Norwegii (62,5%). Najrzadziej zatrudnianie pracowników było obserwowane w Szwecji (16,7%), Holandii i Niemczech (po 25,0%). Stałe formy zatrudnienia pracowników najczęściej były deklarowane przez przedstawicieli polskich organizacji imigranckich z Irlandii (63,2%) i Wielkiej Brytanii (52,4%). Respondenci pytani o plany kadrowe na kolejne 12 miesięcy najczęściej (44,3%) nie potrafili określić jakie działania w tym obszarze będzie podejmować reprezentowana przez nich organizacja. Niemal równie często (42,0%) deklarowane było trwanie dotychczasowej sytuacji – niezależnie czy wcześniej dane zrzeszenie korzystało z płatnej pracy czy też nie. Organizacje, które planowały zatrudnienie pracowników lub zwiększenie ich liczby należały do zdecydowanej mniejszości (12,1%), a deklaracje ograniczenia liczby zatrudnionych występowały sporadycznie (1,7%). Planowane zatrudnienie pracowników lub zwiększenie ich liczby najczęściej dotyczyło organizacji w Norwegii (37,5%), Irlandii (26,3%) i Wielkiej Brytanii (23,8%). Natomiast zamiar zmniejszenia liczby pracowników występował incydentalnie i jedynie w Wielkiej Brytanii (9,5%) i Holandii (8,3%).

Liczba członków należących do organizacji objętych badaniem była silnie zróżnicowana. Średnia wyniosła 106 osób, przy medianie i dominancie 50 osób. Jednocześnie odnotowano wysokie odchylenie standardowe (225) wynikające z obecności w próbie badawczej kilku organizacji mających relatywnie dużą na tle pozostałych zrzeszeń liczbę członków. Najliczniej w próbie badawczej występowały organizacje mające 21-50 członków (31,9%) oraz 51-150 członków (25,2%). Mniej licznie reprezentowane były zrzeszenia większe liczące 151-500 osób (16,0%) oraz mniejsze mające 11-20 członków (12,3%). Członkowie diagnozowanych organizacji najczęściej byli imigrantami z lat 90. XX wieku oraz początku lat 2000-ych (52,8%) oraz imigrantami poakcesyjnymi (50% wskazań). Relatywnie często wskazywano również na imigrantów z lat 80. XX w. (33,3% odpowiedzi) oraz, co interesujące, na osoby, które osiedliły się w kraju pobytu bezpośrednio po II wojnie światowej i ich potomków (23,3%). Przy porównaniach między krajowych, z jednej strony, uwiadamia się do intuicyjnie spodziewany prawdopodobny związek tej charakterystyki z przebiegiem procesów migracyjnych do poszczególnych krajów - np. ponadprzeciętnie wysoki odsetek wskazań na przynależność potomków XIX-wiecznych imigrantów we Francji, imigrantów „marcowych” w Szwecji czy poakcesyjnych w Wielkiej Brytanii i Irlandii. Z drugiej strony, niektóre rozkłady bywają zaskakujące i nieoczywiste. Przykładowo, 36,4% holenderskich organizacji polonijnych deklaruje przynależność imigrantów poakcesyjnych, co biorąc pod uwagę masową falę migracji poakcesyjnych jest relatywnie niskim odsetkiem.

W większości (43,3%) organizacji objętych sondażem baza członkowska w ciągu 2 lat poprzedzających badanie była stabilna i nie uległa zmianie. Wśród pozostałych podmiotów dominowały organizacje, których skład członkowski wzrósł (35,0% wskazań), a spadek we wspomnianym okresie dotyczył jedynie 15,6% zrzeszeń. Najwyższy odsetek polskich organizacji imigranckich o stabilnym składzie członkowskim obserwowany był we Francji (58,3%), Irlandii (52,6%) oraz w Niemczech (45,8%). Z kolei, wzrost liczebności bazy członkowskiej najczęściej dotyczył stowarzyszeń polonijnych w Hiszpanii (54,5%), Norwegii (50,0%) i Wielkiej Brytanii (47,6%). Natomiast spadki ponadprzeciętnie często deklarowane były przez przedstawicieli organizacji zlokalizowanych w Szwecji (33,3%) i Holandii (27,3%). Respondenci określając skalę aktywności bazy członkowskiej najczęściej wskazywali, że udział zaangażowanych członków wynosi poniżej 20% (26,3% odpowiedzi) i między 20% a 40% (25,1% wskazań). Co interesujące, dość często (19,6%) respondenci deklarowali, że niemal wszyscy (80-100%) członkowie diagnozowanych organizacji biorą aktywny udział w ich życiu. Takie zjawisko częściej było deklarowane przez przedstawicieli mniejszych organizacji. Najczęściej deklarowano relatywnie niski odsetek członków aktywnie włączających się w życie organizacji w Norwegii, Hiszpanii oraz w Włoszech. Z kolei, w największym stopniu zmobilizowanie bazy członkowskiej występować miało w Niemczech oraz Holandii.

Niemal 2 na 3 organizacje polonijne (65,5%) objęte badaniem korzystały w swojej działalności z pracy wolontariuszy niebędących członkami organizacji. Średnio takich osób wykonujących pracę wolontariacką na rzecz diagnozowanych zrzeszeń było 17, podczas gdy mediana wyniosła 12 a dominanta 20. Organizacja korzystająca z pracy wolontariackiej w największej skali współpracowała ze 100 osobami. W rozkładzie

w oparciu o przedziały liczby wolontariuszy dominowały organizacje angażujące 11-20 (31%) oraz poniżej 5 wolontariuszy (28,3%).

W zdecydowanej większości przypadków (90,1%) członkowie organizacji objętych badaniem deklarowali, że komunikowali się ze sobą przeważnie po polsku. Jednocześnie sytuacje, w których często używanym w zrzeszeniach językiem był język kraju pobytu również były częste (53,6% wskazań). Gdy respondenci wskazywali na wykorzystanie innego języka (7,2%) przeważnie był to język angielski w państwach nieanglojęzycznych. O ile wykorzystanie języka polskiego dotyczyło w każdym kraju zdecydowanej większości reprezentowanych organizacji (od 81,3% we Francji do 100% w Szwecji, Norwegii i Hiszpanii), to w przypadku języka kraju pobytu zaobserwowane różnice były zauważalnie większe. Podczas, gdy we Francji w aż 83,3% przypadków przeważnie komunikowano się ze sobą po francusku, to w Szwecji odpowiedni odsetek wynosił 8,3%, a w Norwegii 12,5%. Z kolei, w przypadku komunikacji z otoczeniem zdecydowanie najczęściej wskazywanymi kanałami komunikowania podmiotów objętych badaniem na zewnątrz była poczta elektroniczna (89,2%) oraz strona internetowa (77,3%). Zauważalny odsetek organizacji korzystał również z mediów społecznościowych (54,0%) – przede wszystkim z facebook.com, nieco rzadziej twitter.com, a sporadycznie linkedin.com czy instagram.com.

Diagnozowana ocena sytuacji finansowej organizacji była wyraźnie zależna od celów, które miały realizować posiadane zasoby finansowe. O ile bowiem połowa respondentów oceniała środki będące w dyspozycji danego zrzeszenia za wystarczające na bieżącą działalność, to już jedynie co trzeci formułował taką ocenę w odniesieniu do zasobów na działalność statutową. Najgorzej natomiast były oceniane finanse będące do dyspozycji poszczególnych zrzeszeń na wynagrodzenia (przez jedynie 19,7% badanych uznawane były za wystarczające) oraz na cele inwestycyjne (odpowiednio tylko 17,1% wskazań). W przypadku środków na bieżącą działalność krajami, w których przeważały odpowiedzi świadczące o posiadaniu przez polskie organizacje imigranckie wystarczających zasobów były: Norwegia, Wielka Brytania, Holandia i Francja. Przeciwny stan rzeczy – przeważające wskazania na brak wystarczających środków obserwowany był w: Szwecji, Irlandii, Niemczech i Włoszech. Z kolei, w odniesieniu do posiadanych środków na działalność statutową najlepsza sytuacja była obserwowana w Norwegii, Wielkiej Brytanii i Szwecji (co najmniej 40% pozytywnych wskazań).

Skala przychodów okazała się być wśród badanych organizacji polonijnych silnie zróżnicowana. Najczęściej deklarowane przychody w roku poprzedzającym badanie mieściły się w przedziale 1001-5000 EUR. W zdecydowanej wielkości przypadków (niemal 7 na 10 uzyskanych odpowiedzi) wspomniane przychody nie przekroczyły 10 000 EUR. Jednocześnie więcej niż co piąta organizacja pozyskała mniej niż 500 EUR. Na drugim końcu skali mieściły się pojedyncze przypadki organizacji (4,0%), które pozyskały kwoty przekraczające 100 000 EUR. Były to przede wszystkim organizacje, które prowadziły działalność o charakterze pomocowym i rzeczniczym, również w ramach systemu instytucjonalnego danego kraju pobytu. Dla większości organizacji (51,7%) wielkość przychodów w 2015 r. i latach wcześniejszych była stała. Podmiotów, które odnotowały zmiany *in plus* (24,7%) w tym obszarze funkcjonowania było niemal tyle samo co organizacji, których sytuacja zmieniła się *in minus* (23,6%). Dynamika wielkości przychodów organizacji w poszczególnych krajach objętych sondażem różniła

się. Wśród krajów, w których odnotowano przeważające wskazania na zwiększanie się przychodów organizacji była Norwegia (75% odpowiedzi) i Irlandia (52,6%). Z kolei, deklaracje o obniżaniu się przychodów stowarzyszeń dominowały w Holandii (50%).

W strukturze przychodów organizacji objętych badaniem zdecydowanie najczęściej występowały dwa źródła: składki członkowskie (71,5% wskazań) oraz wsparcie ze strony różnych instytucji polskich (61,0%). Zauważalnie rzadziej organizacje polonijne czerpały środki finansowe na działalność z darowizn od indywidualnych osób (38,4%), dochodów z różnego rodzaju akcji (27,3%), źródeł samorządowych kraju pobytu na poziomie lokalnym (25,0%) oraz opłat pobieranych w ramach odpłatnej działalności statutowej danego podmiotu (23,3%). Z kolei, wskazując źródła, które z punktu widzenia reprezentowanej przez nich organizacji respondenci zdecydowanie najczęściej wskazywali na: składki członkowskie (kluczowe dla 41,1% badanych) oraz wsparcie ze strony różnych instytucji polskich (36,6%). Pozostałe sposoby pozyskiwania funduszy występowały znacznie rzadziej.

Wśród objętych diagnozą podmiotów najczęstszą sytuacją było umieszczenie siedziby zrzeszenia w domu lub mieszkaniu któregoś z członków (33,5% wskazań). Nieco rzadziej organizacje polonijne wynajmowały siedzibę (25,1%) i/lub współdzieliły ją z innymi organizacjami (20,7%). Co piąta organizacja nie miała stałej siedziby, a jedynie 4,5% podmiotów posiadało lokal na własność. Większość uczestników badania (54,8%) deklarowała, że podmioty, które reprezentowali posiadały majątek w jakiejś formie (rzeczowej lub finansowej). W większości organizacji posiadających jakiś majątek rzeczowy i/lub finansowy, jego wartość na koniec 2015 r. nie przekroczyła 5000 EUR. Najczęściej jego wartość mieściła się w przedziale 1001-5000 EUR (32,8%). Polskie organizacje imigranckie w większości (58,7%) nie posiadały natomiast własnego wyposażenia biurowego czy sprzętu komputerowego.

VII. Literatura

Rodriguez-Fraticelli, C., Sanabria, C., Tirado, A. (1991), *'Puerto Rican non-profit organisations in New York City'*, w H.E. Gallegos, M. O'Neill (red), *Hispanics in the Non-Profit Sector*, New York: The Foundation Center.

Spis tabel

Tabela 1. Siedziba organizacji według kryterium państwa a współczynnik realizacji próby	8
Tabela 2. Rok założenia organizacji	8
Tabela 3. Status formalny organizacji	9
Tabela 4. Status prawny organizacji	9
Tabela 5. Posiadanie formalnie wyodrębnionych oddziałów lokalnych	9
Tabela 6. Teren działania organizacji	9
Tabela 7. Pola działania organizacji	10

Tabela 8. Najczęściej wskazywane pola działania organizacji według krajów pobytu (w %)	11
Tabela 9. Kluczowe pola działania organizacji	12
Tabela 10. Liczba odbiorców działań organizacji - statystyki opisowe	13
Tabela 11. Liczba odbiorców działań organizacji w ostatnim roku	14
Tabela 12. Główni adresaci działań organizacji	14
Tabela 13. Główni adresaci działań organizacji według krajów pobytu (w %)	15
Tabela 14. Obecność w ofercie organizacji działań specjalnie skierowanych dla osób nowoprzybyłych z Polski	16
Tabela 15. Rodzaj oferowanych działań specjalnie skierowanych dla osób nowoprzybyłych z Polski.....	16
Tabela 16. Formy działalności organizacji w ciągu ostatnich 2 lat	17
Tabela 17. Liczba projektów organizacji w ciągu ostatnich 2 lat - statystyki opisowe	17
Tabela 18. Liczba projektów organizacji w ciągu ostatnich 2 lat	17
Tabela 19. Percepcja roli organizacji w funkcjonowaniu zbiorowości polskiej w kraju pobytu	18
Tabela 20. Najbliższe plany dotyczące działalności organizacji	18
Tabela 21. Deklarowana przynależność do porozumień polskich organizacji w kraju pobytu	19
Tabela 22. Liczba polskich organizacji działających na terenie kraju pobytu, z którymi współpracuje organizacja - statystyki opisowe	19
Tabela 23. Liczba polskich organizacji działających na terenie kraju pobytu, z którymi współpracuje organizacja w przedziałach	19
Tabela 24. Deklarowana przynależność do porozumień NGO w kraju pobytu.....	20
Tabela 25. Deklarowana przynależność do zagranicznych/międzynarodowych porozumień NGO	20
Tabela 26. Deklarowana przynależność przedstawicieli organizacji do rad obcokrajowców, migrantów lub rad integracyjnych w kraju pobytu	20
Tabela 27. Współpraca z innymi organizacjami pozarządowymi według kategorii	21
Tabela 28. Współpraca z innymi polskimi organizacjami imigranckimi w kraju pobytu według krajów (w %)	22
Tabela 29. Współpraca z innymi organizacjami etnicznymi w kraju pobytu według krajów (w %)	22
Tabela 30. Współpraca z partnerami instytucjonalnymi według kategorii	23
Tabela 31. Współpraca z samorządem lokalnym w kraju pobytu według krajów (w %)	24
Tabela 32. Współpraca z polskimi przedstawicielstwami dyplomatycznymi w kraju pobytu według krajów (w %)	24
Tabela 33. Współpraca z innymi podmiotami według kategorii	24
Tabela 34. Współpraca z kościołami i związkami wyznaniowymi według krajów (w %)	25
Tabela 35. Współpraca z mediami według kategorii	26
Tabela 36. Kompozycja zarządów organizacji	26
Tabela 37. Zatrudnianie w jakiejkolwiek formie płatnych pracowników w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie	27

Tabela 38. Zatrudnianie pracowników w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie według krajów (w %)	27
Tabela 39. Plany kadrowe organizacji na kolejne 12 miesięcy	28
Tabela 40. Plany kadrowe organizacji na kolejne 12 miesięcy według krajów (w %)	28
Tabela 41. Liczba członków organizacji - statystyki opisowe	28
Tabela 42. Liczba członków organizacji w przedziałach	29
Tabela 43. Członkowie organizacji według przynależności do fal migracyjnych	29
Tabela 44. Członkowie organizacji według przynależności do fal migracyjnych według krajów (w %)	30
Tabela 45. Udział członków aktywnie włączających się w życie organizacji	31
Tabela 46. Udział członków aktywnie włączających się w życie organizacji według krajów (w %)	31
Tabela 47. Zmiana składu członkowskiego organizacji w ciągu ostatnich 24 miesięcy	32
Tabela 48. Zmiana składu członkowskiego organizacji w ciągu ostatnich 24 miesięcy według krajów (w %)	32
Tabela 49. Uczestnictwo wolontariuszy nie będących członkami w pracach organizacji	32
Tabela 50. Liczba wolontariuszy nie będących członkami organizacji - statystyki opisowe	33
Tabela 51. Liczba wolontariuszy nie będących członkami organizacji w przedziałach	33
Tabela 52. Język komunikowania się członków organizacji	33
Tabela 53. Język komunikowania się członków organizacji według krajów (w %)*	34
Tabela 54. Kanały komunikowania organizacji z otoczeniem	34
Tabela 55. Ocena sytuacji finansowej organizacji	35
Tabela 56. Ocena sytuacji finansowej organizacji w wybranych obszarach według krajów (w %)	35
Tabela 57. Wielkość rocznych przychodów ogółem organizacji w 2015 r.	36
Tabela 58. Wielkość przychodów organizacji w 2015 r. w porównaniu do lat wcześniejszych	36
Tabela 59. Wielkość przychodów organizacji w 2015 r. w porównaniu do lat wcześniejszych według krajów (w %)*	37
Tabela 60. Źródła finansowania wykorzystywane przez organizacje w ciągu poprzednich 36 miesięcy	37
Tabela 61. Kluczowe źródła finansowania wykorzystywane przez organizacje w ciągu poprzednich 36 miesięcy	38
Tabela 62. Rodzaj siedziby organizacji	39
Tabela 63. Posiadanie przez organizację majątku (rzeczowego lub finansowego)	40
Tabela 64. Całkowita wartość majątku organizacji (rzeczowego i finansowego) z końcem 2015 r.	40
Tabela 65. Posiadanie przez organizację własnego wyposażenia biurowego i sprzętu komputerowego	40
Tabela 66. Prowadzenie działalności gospodarczej przez organizacje	40